

СЛОВА ПРОСВѢТА

Година
III

Книга
8

Съдържание на брой 8, год. III.

1. † Д-ръ Ив. Янковъ
2. Ив. Сокачевъ — Учащата младежъ и закрилата на природата
3. Алень Макъ — Раждай, нова пролѣтъ! (стихотворение)
4. Д. Кацаровъ — Изъ живота на дивеча презъ месецъ май
5. Г. Константиновъ — Значението на горитѣ за сладководната риба
6. Хаберландъ — Хипнотизиране на животнитѣ
7. Професоръ М. М. Новиковъ — Малария
8. Крумъ Корфоновъ — Нѣщо за калугерицата
9. Гр. Ив. Грозевъ — Риборазвѣждане — Рибници за пѣстърва
10. Т. du M. — Изъ любовния животъ на рибитѣ
11. Графъ Водчини — Ловъ на скалисти лърчове въ планинитѣ на Тяншангъ
12. Единъ приказенъ ловъ на глухари
13. М. Хр. — Застрашителни данни за изчезването на дивеча
14. Какъ ловцитѣ живѣятъ и работятъ
15. Отъ тукъ — Отъ тамъ

Да се прочете отъ г. г. абонатитѣ и сътрудницитѣ!

Наскоро ще се чествува хиляда годишнината на Царъ Симеонъ, десетъ годишнината отъ възшествието на престола на Н. В. Царъ Борисъ III. По този случай редакцията на сп. „Ловна Просвѣта“ ще издаде въ едно, презъ м. юлий т. г. 9 и 10 книжка на списанието като специаленъ брой въ много увеличено съдържание, специални художествени клишета и исторически богатъ и разнообразенъ материалъ. Този брой ще бѣде първи по рода си въ нашата ловна литература и ще представлява едно интересно и разнообразно четиво. Ще се изпрати само на предплатилитѣ абонамента за год. III.

Умоляватъ се всички настоящи и бивши сътрудници на списанието да изпратятъ своитѣ работи за този брой, като иматъ предъ видъ по възможность тѣзи работи да бждатъ връзка съ историческото развитие на въпроса, който разглеждатъ.

Очаквайте юбилейния брой на сп. „Ловна Просвѣта“!

СП. ЛОВНА ПРОСВѢТА

Година III

Месечно илюстрирано списание за проповѣждане обичъ и познаване на природата; ратува за закрила на природнитѣ богатства; за ловна и риболовна просвѣта, ловно и риболовно стопанства и спортъ

УРЕЖДА РЕДАКЦИОНЕНЪ СЪВЕТЪ

Редакторъ: Ив. Сокачевъ

Излиза всѣки месецъ освенъ юлий и августъ. Абонаментъ за година 100 лева.
за ловни дружества 200 лв., за читалища 80 л. и ученици—50 лв.
Препоръчано отъ Министерството на Земледѣлието и държавнитѣ имоти.

Съ безплатна притурка Ловно календарче-справочникъ.

Редакция и Администрация ул. Узунджовска № 9.

Ловна Пресвета

Редакторъ
Ив. Сокаревъ.

† Д-ръ Ив. Янковъ

(Председател на Управителния съветъ на "Ловната организация")

Великденъ тази година освенъ голѣмата национална беда — земетръса въ Тракия, донесе и една скръбна вестъ за ловна България. Когато храмоветъ бѣха пълни и вѣрующитъ очакваха да се възвести спомена на Възкресението Христово, смъртта сложи неумолима ржка надъ изстрадалото тѣло на Д-ръ Ив. Янковъ.

Смъртъ, която никой не очакваше, защото Доктора бѣше въ разцвѣта на своитъ жизнени сили и неговитъ петдесетъ години съвсемъ още не бѣха години на смъртта. Но буйната, експанзивна и необикновено чувствителна натура на покойника, е преживявала дълбоко всѣко човѣшко страдание, което той като лѣкаръ е сподѣлялъ ежедневно въ своята практика. Страданието на другитъ за чувствителнитъ и впечатлителни натури, като тази на д-ръ Ив. Янковъ, неминуемо носи своитъ гибелни послѣдствия. И когато това страдание, многообразно и въ твърде много случаи, е подядало нервитъ и тѣлото на лѣкаря, когато то добива неудържима сила въ боледуването и смъртта въ ржцетъ му на едничѣкъ синъ — едва ли такава чувствителна и впечатлителна натура би могла да издържи.

И действително следъ смъртта на едничкия му синъ, Д-ръ Ив. Янковъ стана неузнаваемъ. Скръбта разяждаше

тѣлото му, измжчваше неговия духъ, депресираще цѣлото му същество и тази невидима, но страшна отрова день по день сломяваше и убиваше тѣлото на мъченика, като измѣняше цѣлата му душа, станала болезнено чувствителна.

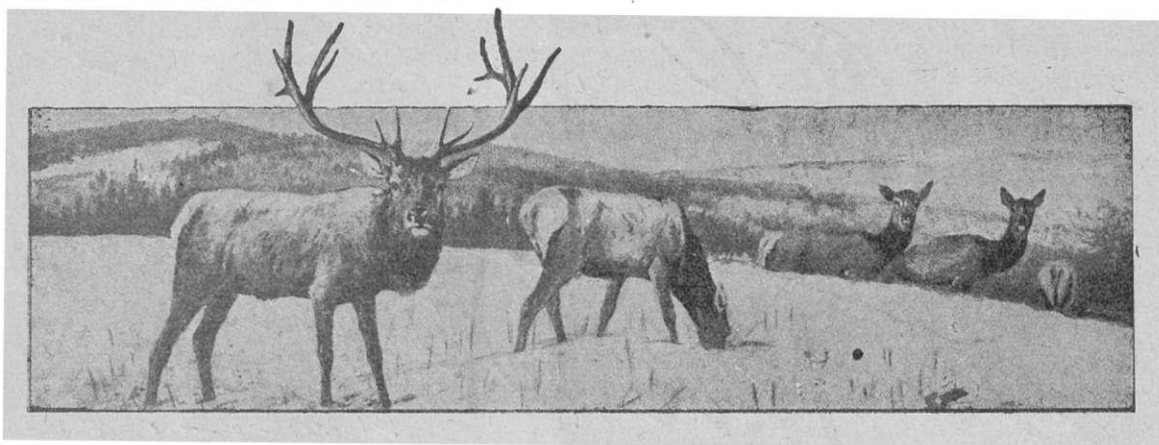
И той умрѣ. Умрѣ много предивременно и за него искрено ще скърбятъ много майки, за които той бѣ надежда, вѣра и носителъ на изцеление за мили рожби. За Д-ръ Янковъ ще скърбятъ мнозина възрастни — нѣвга деца, които той е спасилъ отъ гробъ.

За Д-ръ Янковъ ще скърби ловна България, която не брои въ своитъ редове мнозина като него. Редъ години като председател на Л. О. той нѣмаше друго поприще следъ своята богата лѣкарска практика, въ което да влага излишека на духа и способноститъ си, освенъ ловното дѣло. Той остави доста за това дѣло, особено въ времето на първото си председателствуване на Л. О., когато скръбта по любимъ синъ, не бѣ почернила неговата тъй отзивчива душа.

Изъ това време отъ него е и текста на ловния маршъ, който достойно оцененъ, ще остане като духовно знаме за българскитъ сдруженн ловци.

Поклонъ предъ неговата паметъ.

Ловна Просвета

Ив. Сокачевъ.

Учащата младежъ и закрилата на природата.

Онова културно дѣло ще разчита на сигурни и трайни успѣхи, което проложи своя пѣть презъ душитѣ на възрастващитѣ поколения.

Нашето поколение ще си върви съ своитѣ груби привички и съ нерадение то си къмъ природнитѣ богатства. Колкото и да съзнаваме нуждата отъ тѣхната закрила, колкото и да се мжчимъ за ограничение на изтрѣбването и опустошителството — резултатитѣ не ще сж голѣми. Нашата по-важна и по-голѣма задача днесъ — задача на образувания комитетъ за защита на природата¹⁾ е да подготви бждещето поколение къмъ всички онѣзи длѣжности, които ще обезпечатъ запазването на природнитѣ богатства и красоти. Тукъ, както и на всѣкъжде, изпѣква голѣмата роль на възпитанието.

Стариятъ мой учител по естествени науки отъ преди тридесетъ години, ми пише: „Бѣхъ въ Княжево — единъ ловаше кадѣнки съ мрежа. Нали това е запретено?“ Този единъ дори мога да бжда и самия азъ, или нѣкой като мене. Ето, азъ ще кажа откровенно на моя старъ и уважаванъ учител: никога на своята школическа скамейка азъ не чухъ за длѣжноститѣ ни къмъ природата. На всѣкъжде и всѣкога азъ учехъ за цвѣтове, голѣмини, структури, свойства — но никога и никой не ми каза че всичко това, що съставлява мъртвото и живо естество, не е бездѣнна торба, отъ която

човѣка може безкрайно и безнаказано да вади. Въ цѣлото си школическо обучение азъ съмъ останалъ съ едно дълбоко впечатление, че всѣка тревица, цвѣтъ, живина — отъ най-нищожнитѣ до най-голѣмитѣ — сж наследствено право на човѣка. До като моя старъ учител-естественникъ ме учеше да прониквамъ въ тайницитѣ на битието, неговия колега — математика, който имаше една особена слабостъ да развѣжда пойни птички въ кафези, ни караше да тарашуваме птичитѣ гнѣзда и да му носиме немощни голишарчета. И това бѣ цѣла болестъ въ моитѣ най-крѣпки години. Колко птички и животинки, безспорно полезни, съмъ унищожилъ, само защото моя детски инстинктъ не е билъ целесъобразно обуздаванъ!

Ето — отъ тогава сж изминали цѣли тридесетъ години. Обръщамъ учебника по естествознание на моя синъ и чета: *Гора*. Общъ изгледъ на гората. Дърветата въ гората. Животни въ гората. Що става съ листата на есень. Работата въ гората на есень. Неприятелни на гората.

Да — неприятелни на гората: пеперудитѣ, брѣмбаритѣ, мишките — за всичко е казано по нѣщо? А за най-страшния неприятел на горитѣ у насъ — човѣка, нито дума! А съ пеперудитѣ, брѣмбаритѣ и мишките горитѣ сж били хубави, богати, непробродими презъ дългия низъ на вѣковетѣ. Пеперуди, брѣмбари и мишки не опустошиха Витоша, Рила, Родопи, и не откриха по цѣлата българска земя приветни долини, пороища и сипеи — а човѣка!

Но за този неприятел на гората нито дума — мѣничкия ученикъ ще порастне и стане бждещия разпоредителъ

¹⁾ Следъ помѣстенитѣ по въпроса статии въ ежедневиия печатъ, сп. „Ловна просвѣта“ и „Горски прегледъ“, по поканата на дружеството на българскигѣ лесовѣди образуванъ е комитетъ за закрила на природата, който е въ периодъ на организация,

на горитѣ безъ да е изгорилъ презъ животворния огънь на възпитанието тия жестоки убеждения и привички, които царятъ по отношение на природнитѣ богатства, особено горитѣ, у насъ.

Прелиствамъ цо-нататѣкъ книгата на моя синъ: вълкъ, лисица, мечка, катерица, кълвачъ, бухалъ, соколъ, патица — все сжщитѣ описания, които азъ знаа отъ преди тридесетъ години, безъ да се действа нийде на впечатлителната и възприемчива детска душа относно запазването на всичко онова, което природава е сътворила, дори ползитѣ отъ много животни не сж изтъкнати.

Нѣма съмнение, че това, което не внедримъ въ душата и умѣтъ на детето, не можемъ да го очакваме отъ възрастния. Ето защо, въ областта на преценяването, доброто използване и закрилата на природнитѣ богатства въ България се чувствува толкова бедностъ.

Ето защо болшинството отъ нашитѣ селски деца събиратъ яйцата на полезнитѣ и ловни птици, ловятъ и похабятъ малкитѣ имъ, безразборно изкореняватъ красивитѣ горски и полски цвѣта,¹⁾ режатъ дръвчетата и фиданкитѣ край пштитцата и пр. Ето защо малкитѣ браконieri на яйца, гнѣзда и фиданки, ста-

¹⁾ Наблюдаваме сега навредъ по градоветѣ и ж. п. гари да се продаватъ освѣтнѣ грамадни букети момини сълзи, но и цѣли връзки изкоренени такива. Нѣма ли кой да ограничи това вандализъмъ?

Аленъ Макъ.

Раждай, нова пролѣтъ!

Отново свободни клокочатъ рѣкитѣ,
А въ свежи поляни пѣпнаха цвѣтята
И първи въ зелено труфило върбитѣ
На пролѣтъта нова срѣщнаха зората.

Мерише на пролѣтъ на вредъ изъ лжкитѣ,
Диша волно всичко и всичко живѣе;
Съсъ нови надежди и любовъ въ гърдитѣ
Твори цвѣтъ прекрасенъ, кой въ плодъ ще узрѣе.

ватъ голѣми браконieri, когото отрастнатъ, на дивечъ, риба и гора!

По сжщитѣ причини една отъ важнитѣ, ако не и най-важната задача на новобразувания „комитетъ за защита на природата“ е да проведе идеитѣ си преди всичко въ срѣдата на учащата се младежъ и изобщо на младежъта. Нека самитѣ организации на участницитѣ въ комитетата: ловна, лесовѣдна, туристическа, работятъ по своитѣ закони и устави върху възрастнитѣ, а комитетата съсредоточи главното си внимание върху превъзпитанието на подрастващето поколение. Нека за тази целъ се използватъ на широко всички срѣдства, като се започне съ школническитѣ учебници, които по отношение на тази материя трѣбва коренно и съ съдействию на този комитетъ да се преработятъ.

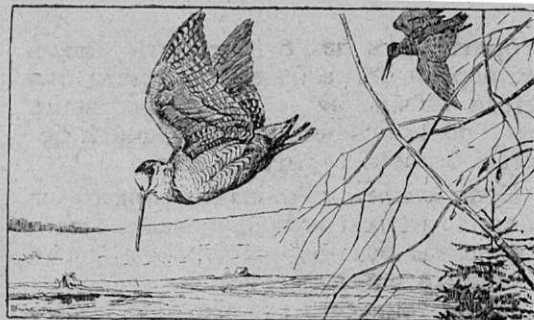
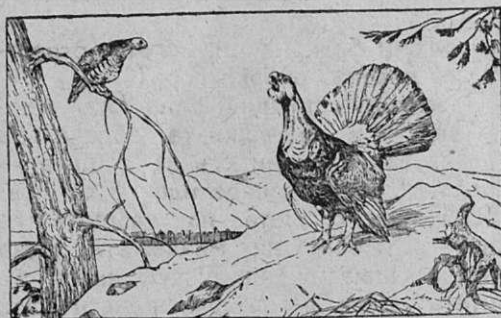
Защитата на природата трѣбва да легне като краежгаленъ камѣкъ на обучението по естествознание, особено въ първоначалнитѣ училища и прогимназиитѣ — това се налага преди всичко у насъ и въобще въ страни съ лоши традиции по отношение на природнитѣ богатства. Въ школническото обучение трѣбва да влѣзе и цикълъ отъ лекции по охрана на природата. Ефекта отъ тѣзи лекции трѣбва да се засили съ школнически „кржжози за охрана на природата“. Работата на тѣзи кржжози нѣма да бжде сложна — носителя на техната значка трѣбва да има девизъ: „пази дивеча, пази дърветата, удържай себе си и другаря си отъ разорението на гнѣздата и ловенето на птичкитѣ“.

Какъ търпеливо птичка гнѣздо вие
И въ първитѣ шуми на гжстака горски
Тя гради го нежно и грижливо крие
Отъ погледъ зловреденъ: звѣрски или хорски.

Раждай нова пролѣтъ: жито по полята,
Плодъ по дървесата, цвѣта по лжкитѣ,
Въ дѣбравитѣ дивечъ, птички изъ гнѣздата,
Риби бързоплукки навредъ изъ рѣкитѣ!

Раждай изобилно — да има презъ лѣто
Що да зрей и крепне подъ слънцето топло,
А въ есенъ — тогава ще екнатъ въ полето
Пѣсни на довольство, а не скръбни вопли...

Мерише на пролѣтъ навредъ изъ лжкитѣ,
Диша волно всичко, за животъ лудѣе,
Съсъ надежди нови и съ любовъ въ гърдитѣ
Твори цвѣтъ прекрасенъ, въвъ плодъ да узрѣе!

Ц. Кацаровъ.

Изъ живота на дивеча презъ месецъ май.

Съ идването на пролѣтѣта, както въ животното, тъй и въ растителното царство настъпва промѣна и оживление. Къмъ срѣдата на м-цъ май гората се развива, раззеленява: широколистната - десетина дена преди иглолистната. Ливадитѣ почватъ да цвѣтятъ и този цвѣтежъ достига пълната си сила къмъ края на месеца.¹

Още въ първата половина на този м-цъ приключва се и прелитането на прелетнитѣ птици, — последни по насъ се явяватъ авлигитѣ, мухоловкитѣ и най-сетне човкозжитѣ, най-голѣмитѣ отъ които е месояда (конска сврака). Въ втората половина на м-ца има вече млади птичета, които изхвъркватъ изъ гнѣздата.

Глухаритѣ, които още презъ м-цъ априлъ сж почнали кококането, чрезъ което свикватъ курника на свадбище, продължаватъ да пѣятъ и презъ май. Пѣенето достига своята апогея презъ днитѣ, когато дивитѣ вишни цвѣтятъ. Разшуми ли се обаче букътъ, пѣенето почва да отслабва и презъ втората половина на май съвсемъ угасва. Покойниятъ естественикъ и ловецъ Г. Христовичъ разказваше, че къмъ срѣдата на май е намиралъ въ Родопитѣ глухарки, които вече мѣтатъ.

Яребицитѣ и фазанитѣ снасятъ яйца и отъ срѣдата на м-ца почватъ да мѣтатъ. Въ края на

май обикновено има вече малки яребичета.

Патицитѣ лупятъ въ първата половина на м-ца, а къмъ срѣдата на май се срещатъ вече и малки патенца. Патици, на които първото лупило е било разрушено, мѣтатъ повторно, но доста късно, чакъ презъ юлий.

Еленитѣ — въ началото на май почватъ да мѣнятъ козината си; по-младитѣ малко по-късно отъ старитѣ. Презъ зимата цвѣта на козината у възрастнитѣ елени е сиво-суръ, а презъ лѣтото рѣждаво-суръ. Промѣната почва отъ главата, сетне шията, плещитѣ и отъ тукъ постепенно по гърба и корема къмъ бутуетѣ. Това измѣняване на козината става въ продължение срѣдно на 35 дена, а въ отдѣлни случаи продължава дори до 50 дена. Въ по-високитѣ планински райони на Рила, Родопитѣ, Стара-планина и Пиринъ измѣняването на козината, или нека го наречемъ, както го наричаше и Христовичъ, *линение*,^{*)} почва

*) Презъ месецъ май всичко въ природата ражда и онѣзи които я обичатъ, непрестанно трѣбва да апелиратъ къмъ своитѣ близки и познати за пощадяване ползнитѣ птички и животни. Дѣцата трѣбва да се поучаватъ да не развалятъ гнѣздата на птичкитѣ и да не ловятъ малкитѣ имъ.

Презъ май прилега на ловнитѣ и рибарски дружества да развиятъ най-широка

2—3 недѣли по-късно. Презъ туй време еленитѣ иматъ твърде разрошавенъ видъ и по кожата имъ има доста отоци (въгарци), причинени отъ ларвитѣ на двукрилиѣ насекомѣ отъ вида на *Hirodegma Actaeon*. Тѣ се развиватъ въ кожата и месото по гърба на елена и едва презъ май м-цъ напуцатъ животното, падатъ на земята, вмъкватъ се въ почвата, дето се завиватъ на какавиди.

По-младитѣ елени — *единаци* *) или както ги наричатъ по нѣкои мѣста у насъ, *шишлии* **), хвърлятъ роговетѣ си отъ началото до къмъ срѣдата на м-цъ май. По-старитѣ, които хвърлятъ нормално роговетѣ си презъ мартъ—априлъ м-цъ, иматъ вече въ края на май новопораснали по 40—50 с/м. рогове, покрити съ мъхъ. Теленето на кошутитѣ почва въ началото на май. Отелватъ, обикновено, по едно еленче.

Сърнитѣ — промѣняватъ козината си приблизително въ сщщото време и по сщщия начинъ, както и еленитѣ. Линението трае средньо около 40 дня. Къмъ срѣдата на май половината отъ облѣк-

пропаганда за закрила на природата.

*) Природа — год. III (1895 год.) бр. 5. „Рогачъ“ отъ г. Христовичъ.

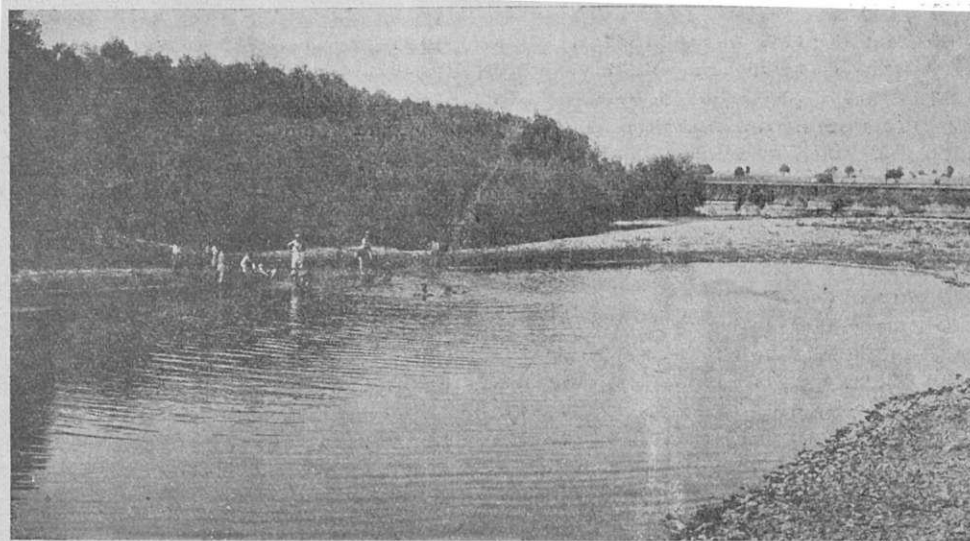
**) Ловна просвѣта — год. I бр. 10, статията на Ив. Сокачевъ — Първиятъ ловенъ развѣдникъ.

лото на сърната е зименъ кафявъ кожухъ и половината лѣтно червено рухо. Къмъ края на м-ца старитѣ сърндаци сж почти изцѣло червени. Както при еленитѣ, въ по-високитѣ мѣста линението почва и свършва съ около 2—3 седмици по-късно.

Роговетѣ сърнитѣ хвърлятъ презъ ноемвр.—декемвр. м-цъ. Въ по-низкитѣ мѣста осърнуването става въ началото на май м-цъ. Въ по-високитѣ, планини една — две седмици по-късно. Осърнуватъ по 1, 2 и рѣдко по 3 сърненца. Малкитѣ сърненца се забелѣзватъ обикновено около една седмица следъ осърнуването имъ, когато тѣ сж вече позаякнали и могатъ да бѣгатъ съ майкитѣ си.

Понеже презъ време на пролѣтно линение сърнитѣ и еленитѣ се намиратъ въ едно чувствително, почти болезнено състояние, то въ развѣдницитѣ — заградени и открити — редовното даване на соль презъ това време е отъ голѣма полза. Сольта засилва животнитѣ и съкратява времето на линението имъ. Устройството на солници по земята въ много мѣста на западъ е изоставено вече, понеже така устроенитѣ солища се замърсяватъ отъ лисицитѣ, а сърнитѣ и еленитѣ се гнусятъ и не ближатъ. За тази целъ сега правятъ дървени или бетонени стълбове, съ четали или вдлѣбнатини отгоре, въ които се поставятъ сольта.

Риболовъ съ мръжа въ р. Вита край Плѣвень.

Г. Констангиновъ, (у-ль въ Рибарското у-ще).

Значението на горитѣ за сладководната риба.

Производителната сила въ рибно отношение на единъ воденъ басейнъ не зависи отъ многото голѣмо количество и дълбочина на водата му, а отъ това на хранителната му материя.

Количеството и дълбочината на водата въ вътрешността на мсретата е въ много по-голѣмъ размѣръ, отколкото по периферията, но при все това, седалището на рибата е последната, защото храната, съ която рибата подържа живота си, изобилства въ плитковинитѣ и крайбрѣжията на моретата: въ така нареченото рибно „подводно поле“, на което границата отива отъ брѣга къмъ вътрешността, до черта стояща на 200 метра дълбочина подъ водата.

Азовското море, по количество и дълбочина на вода спрямо Черно море, стои по-долу; обаче, взето това въ процентно отношение, количеството на рибата въ първото е по-голѣмо. Една отъ главнитѣ причини е тази, че се внася много хранителенъ материалъ отъ рѣкитѣ, които се вливатъ въ него.

Това важи и за рѣкитѣ, въ които се въди сладководната риба. Колкото повече една рѣка е по-богата на хранителни материали, толкова и нейното рибно население ще бѣде по-голѣмо, но при условие рѣчното корито да е богато на вода, и то най-малко въ такъвъ размѣръ, щото презъ лѣтото да не е въ състояние да се нагорещи преко-мѣрно или презъ зимата да замръзне изцѣло.

Наличността на горното обстоятелство е въ зависимостъ отъ горитѣ: тѣ сж които

сгжстватъ атмосферната влага и предизвикватъ валежи, съ което се явяватъ като майки на поточета и рѣки, и регулиратъ воднитѣ течения на земята.

Това се обяснява твърде просто. Всмуканата вода отъ коренитѣ на дърветата не остава у тѣзи последнитѣ, а се изпарява презъ листята имъ, за да отстѣпи мѣсто на друга. Въ този процесъ на смѣна констатирано е че едно растение за 24 часа изпарява такова количество вода, което е равно по тегло на половината отъ това на самото растение. Грамадното количество вода изпарена въ горитѣ, като дойде въ съприкосновение съ околната въздушна влага или съ тази донесена отъ въздушнитѣ течения, пресища относителната влажностъ на атмосферата, и не можейки да се задържи по-вече въ нея, се освобождава подъ форма на валежи. Тѣзи валежи просмукнати отъ земнитѣ пластове, се стичатъ на долу по тѣхъ, за да се покажатъ въ нѣкой долъ като извори или направо да се излѣятъ въ рѣчното корито.

Отъ друга страна, горитѣ съ своитѣ корени, като крепятъ почвата отъ ерозивното действие на водата, даватъ възможностъ за вирѣнето на буйна растителностъ. Тѣхнитѣ отбрулени листа, или откъснати по единъ или другъ начинъ растителни части и занесени отъ вѣтъра или водата въ рѣката, сж богатъ хранителенъ материалъ за дребнитѣ животинки: чехълчета, водни бълхи, дребни ракообразни и др.

Грамадното значение на горитѣ за живота на сладководната риба изпѣква и въ следното обстоятелство: горитѣ и растителността въ тѣхъ, крепейки почвата отъ ерозивното действие на водата, при много силни валежи не даватъ възможностъ да проникне въ рѣката голѣмо количество прѣсть, която би била въ състояние да я размѣти до толкова, че мѣтока да надхвърли количеството на водата.

Въ последния случай мѣтока поленва по хрилѣтъ на рибата и не можейки да се отмие отъ водата, спира процеса на дишането ѝ и тя умира. Особено въ това отношение сж чувствителни малкитѣ рибки и онѣзи, които иматъ голѣми и широки хрилни капачета, като бѣлата риба, мрѣната и др.

За да изпѣкне по-добре голѣмото значение на горитѣ за живота на сладководната риба, ще си припомнимъ нѣкои нѣща отъ нашата действителностъ:

Плутувалитѣ презъ турско време чужденци презъ нашата страна бележатъ, че горитѣ ни презъ него време сж били въ пълнѣнъ разцвѣтъ. Планинитѣ отъ политѣ до върховетѣ сж били обрасли съ гъсти лесеове отъ широколистни и иглолистни дървета. На мѣстото на днешнитѣ сипеи, оголѣли чукари и обезлесени брѣгове на рѣкитѣ, сж се издигали мощни дървета, които сж представлявали картини, редко срещани въ Европа.

Плодородието на равнинитѣ и пълноводието на рѣкитѣ е било по-голѣмо отъ днешно време. Така сжшо и рибното население въ рѣкитѣ е било по-голѣмо отколкото днесъ. Обаче, алчното око на човѣка не изпуснало изпредвидъ и горитѣ. Оше преди освобождението първия сигналъ за безогледното унащожаване на горитѣ бѣ даденъ отъ бравата на Хиршовата компания. Въ епохата следъ освобождението, когато народния ни умъ бѣше заангажиранъ да продължи дѣлото на онѣзи, които умрѣха за свобогата ни, и

закрепи устоитѣ на новосъздалото се положение, не можеше да се възпре безмилостното ограбване на балкана. Едва преди 25 години се създаде законъ за опазване на горитѣ. Последниятъ, макаръ и прилаганъ въ най-строга форма спрѣмо нарушителитѣ, все още не може да откъсне народа ни отъ традицитѣ на лошитѣ привычки да разграбва народнитѣ богатства.

Като резултатъ отъ това, на мѣстото на нѣкогашнитѣ гори днесъ имаме: ровини, долове, сипеи и опустошителни порои. Ние нѣма да се спираме, какви вреди и щети нанасятъ на земледѣлца водитѣ които се събиратъ въ суходолищата и пороитѣ, дошли отъ незалесенитѣ мѣста, а ще припомнимъ само, че рѣка Струма въ землищата на селата Бараково, Бобошево, Доброво, Скрино, Буково и Пастухъ приема толкова прѣсть отъ стрѣмнитѣ и не залесени баири, че понѣкога заприщва рѣката и мѣтока ѝ е въ такива размѣри, щото почти всичката риба бива изхвърлена по повърхността на водата. За жалостъ не е само такава сѣдбата на рибата отъ рѣка *Струма*, а и на болшинството отъ нашитѣ рѣки. Въ това се увѣряваме и отъ въздишкитѣ, които въ последнитѣ 3—4 десетилѣтия дочуваме отъ старитѣ любители и спортисти риболовци, че нашата сладководна риба, особено тази отъ вътрешността на страната ни, е доста намалѣла.

Единъ отъ факторитѣ въ препитанието на човѣка бавно, но сигурно почва да изчезва отъ нашитѣ води. Явление, причинитѣ на което вече сж ни известни. Не остава нищо друго, освенъ да се работи за премахването имъ, за да запазимъ това отъ толкова голѣмо значение за препитанието ни природно богатство, т. е. да работимъ за запазването на сѣществувашитѣ гори и за залесяването на планинскитѣ склонове, сипейтѣ и брѣгови области на рѣкитѣ.

гр. Варна, 23 III.1928 г.

Хипнотизиране на животнитѣ.

(Хаберландъ)

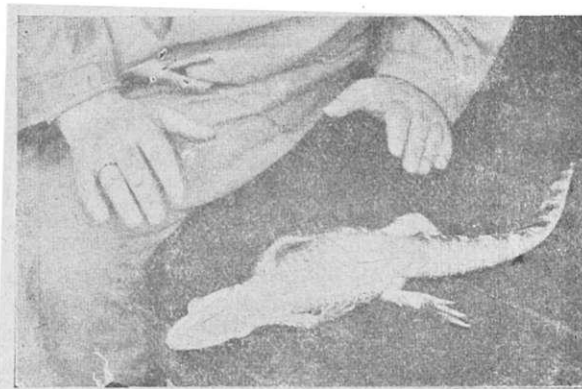
Преди 300 години *Швентеръ* „хипнотизирвалъ“ кокошки въ Нюрнбергъ. Той начертавалъ на една маса линия съ тебеширъ и поставялъ животното което ще хипнотизира до тази линия. Животното оставало неподвижно въ положението въ което е поставено.

Отъ тогава много учени сж се занимавали съ животната хипноза; едни не сж искали да признаятъ за сѣщинска

хипноза изпадането на животнитѣ въ хипнотично състояние, защото въ сѣщото състояние изпадатъ и животни, на които съ операция е изваденъ главния мозъкъ, а други смѣтатъ животинската хипноза за еднаква съ човѣшката въ физиологическо отношение. Повечето експерти считатъ животинската хипноза като рефлекторно задържане на центровѣтъ за движение. Чрезъ необикновеното за жи-

вотнитъ положение — обърнати по гръба си — трѣбва всички мускулни движения да престанатъ.

Това предположение, споредъ последнитѣ изучвания въ тази областъ е не вѣрно, защото животнитѣ могатъ да бждатъ хипнотизирани не само поставени на

Хипнотизиранъ гущеръ.

гръба си, но и седящи, стоящи, прави или въ нѣкое друго положение. Така сжщо хипнотизатора може да движи краката на хипнотизираното животно, безъ то да бжде пробудено; твърдението, че въ време на хипнотичния сънъ трѣбва да се пази тишина, тоже не е вѣрно. Добре хипнотизираното животно и при плѣскане на ржце или другъ шумъ не може да се събуди.

Следъ тѣзи предварителни бележки, може да се опише и самата техника на хипнотизирането.

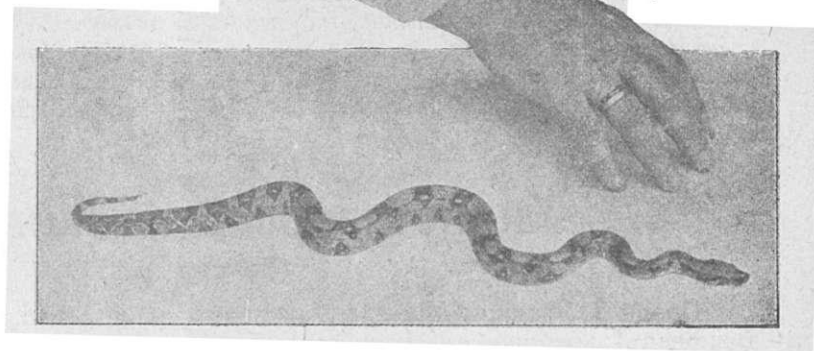
Взимаме животното (птица, жаба, заякъ и др.) съ две ржце безъ да го насилваме и го поставяме върху масата въ каквото искаме положение. Чертиането линия предъ него или въ страни е само фокусъ. Бързо, силно и грубо пипане не е нужно, макаръ че животнитѣ се опитватъ да се противопоставятъ на желанието ни да ги държимъ върху масата. Но скоро следъ това, ржцетѣ на експериментатора усѣщатъ какъ съпротивлението на животното отслабва. Той едва забележимо охлаждава ржцетѣ си отъ животното, махва едната си ржка, а следъ това и другата. Ако ржцетѣ въ време на опи-

та треперятъ, той може да не сполучи. Изкуството се състои въ освобождаването на животното отъ ржцетѣ безъ то да усѣти това. Опитътъ сполучва по-лесно съ животни, които сж вече хипнотизирани единъ пжтъ.

Често е необходимо едната ржка, следъ като е пустнато животното, да стои надъ него на 10—30 см., а при нѣкои животни е необходимо още преди пускането имъ да ги фиксираме съ очи.

Нѣкои биха запитали, не е ли това състояние у животнитѣ само едно състояние на уплаха? Многото опити и наблюдения доказватъ невѣрността на това предположение. Змиитѣ, напимѣръ, много лесно се подаватъ на хипноза и може да се заставятъ да правятъ разни движения. Ако държимъ единия си прѣстъ предъ главата на змията и следъ това направимъ съ него нѣкое движение въ въздуха, движението на прѣста се последва отъ змията. Зайчета, кокошки и морски свинчета могатъ да останатъ въ хипнотично състояние повече отъ $\frac{1}{2}$ часъ. Следъ като се прекжсне това състояние, тѣ като че ли се събуждатъ, бавно се извърщатъ и ако има при тѣхъ храна почватъ спокойно да ядатъ.

За да стане още по-ясно, че животнитѣ изпадатъ въ хипнотично състояние, ще помѣна следния опитъ. Ако предъ едно хипнотизирано животно поставимъ маска за приспиване съ етеръ, то ще заспи, безъ да прояви съпротива в ле-

Хипнотизирана змия която се движи съ мърдането ржката на хипнотизатора.

ние или признаци на будно състояние, когато ако поставимъ маската предъ едно не хипнотизирано животно, то, усѣтило паритѣ на етера, които дразнятъ дихателнитѣ органи, ще укаже съпротива и даже

като се упои неѣще престанатъ рефлаторнитѣ движения на членовѣтъ му.

Още единъ опитъ, който напълно ще ни убеди, че животнитѣ се хипнотизирватъ, е следния: приспано животно ако е клѣкнало, може да накараме да се изправи и обратното, изправено да клекне, ако непосредствено предъ него, безъ да

го докоснемъ движимъ бавно ржцетѣ си нагоре или долу — въ зависимостъ отъ положението което искаме да заеме.

Отъ животнитѣ на хипноза се подаватъ: лъвоветѣ, често конетѣ, маймунитѣ, кучета, котки, зайци, гълъби, крокодили, гущери, жаби, змии, раци и риби.

Отъ нѣмски А. П.

МАЛАРИЯ ¹⁾

(Професоръ М. М. Новиковъ)

Презъ последнитѣ десетилѣтия въ историята на зоологията и медицината е постигнато да се изясни произхода на болестъта Малария, а сѣщо така и сложния жизненъ кръгъ на маларийния паразитъ. Това изяснение представлява едни отъ най-интереснитѣ страници на тѣзи науки.

Отъ всички болести отъ които страда човѣшкия родъ, маларията е една отъ най-разпространенитѣ. Съ изключение на полярнитѣ и студени страни по дветѣ полушария, безводнитѣ степи и пустини, а тѣй сѣщо високитѣ планини на тропическия поясъ, маларията се срѣща по цѣлото земно кълбо. Въ срѣдна и сѣверна Европа маларията се срѣща несравнено по-рѣдко и не е така злокачествена.

Отъ европейскитѣ страни най-много застъпната отъ тази болестъ е Италия, дето поради нея и до сега обширни плодородни области оставатъ необработени и необитаеми. Има основания да се предполага че въ по-старо време въ Италия маларията е свирепствувала много по-слабо. Въ полза на това предположение говорятъ стариннитѣ постройкы които сѣ останали сега въ сѣвсемъ необитаемитѣ части на римската и неаполитанска Кампани. Възможно е, че засилването на маларийната епидемия се намира въ връзка съ *сѣ унищожението на горитѣ, намалението на рѣкитѣ* и разпространението на блатата. Нѣкои историци сѣ наклони да виждатъ че усиляването на маларията въ Италия и Гърция е една отъ най-сѣществениѣ причини за гибелта на грѣко-римската цивилизация.

За да се изтъкне голѣмото обществено и държавническо значение на борбата съ маларията, достатѣчно е да се каже, че про-

копаването на Панамския каналъ е могло да се осъществи само следъ като съ редица обширни мѣрки приложени въ течение на три години, е могла да се победи свирепстващата до това време тамъ малария и желта треска.

Подъ влиянието на класическото откритие на Пастѣора, въ всички културни страни редица изследователи се заели да търсятъ микроба на маларията; въ качество на таква погрѣшно били описани много бактерии, които нѣмали нищо общо съ маларията. Най-после въ 1880 година, на 26 годишния французки воененъ лѣкаръ Лаверанъ се удало да намѣри въ червено кръвно тѣлце на боленъ отъ малария войникъ, действителния възбудител на болестъта, който обаче се указалъ че не е бактерия. Маларийния паразитъ се отнася къмъ най-проститѣ животни (Protozoa) именно къмъ групата хемоспоридии (Haemosporidia).

Споредъ външнитѣ признаци на болния различаватъ три вида малария: малария терцияна, малария квартана и тропическа малария, които се предизвикватъ отъ три отдѣлни видове маларийни паразити, носящи следнитѣ названия: *Plasmodium vivax*, *Pl. malariae* и *Pl. immaculatum*.

Ако разгледаме подъ микроскопъ кръвта на скоро заразенъ напр. отъ Малария терцияна боленъ, ние ще намѣримъ въ нѣкои червени кръвни тѣлца характерни образувания, които представляватъ опредѣленъ стадий на развитие отъ *Plasmodium vivax* (рис. 1, 2) който се явява въ видъ на капчица протоплазма, съ затворено вътрѣ ядро.

Следъ нѣколко дни паразита се значително увеличава въ размѣри и въ протоплазмата му започватъ да се отлагатъ зрънца отъ черенъ пигментъ, а самия той приема колелчата форма (рис. 1, 3-4). Паразита продължава да расте и най-сетне изпълва цѣлото кръвно тѣлце (рис. 1, 5). Ядрото му се разпада на редица малки ядърца, около които се обособяватъ участъци отъ протоплазмата. По този начинъ цѣлото тѣло на паразита се

¹⁾ Маларията е болестъ отъ която трѣбва да се пазятъ особно ловцитѣ и рибаритѣ, защото често сѣ изложени при своитѣ излети на заболяване отъ нея. Редакцията помѣства тази статия, за да даде вѣрна картина на читателя за тази страшна и много разпространена у насъ болестъ.

разпада на редица малки тълца наречени мерозити.

Обвивката на червено кървно тълце се разпуква и мерозитите влизат в кръвта (рис. 1, 6); мерозитите, макар и слабо подвижни, успяват да проникнат в нови кървни тълца, заразяват ги, а след което гореописаният цикъл на развитие се повтаря

тълца (във 1 куб. м. м. кръв има 5 милиона такива тълца).

Пристъпите на тръската съответствуват на тези моменти в които мерозитите се намират вън от червения кървни тълца. След 48 (обикновено 42—43) часа от първия припадък, отново настъпва силен студ и бързо покачване на температурата; обилното отделяне на пот и понижението температурата на болния съответствуват на проникване паразитите в червения кървни тълца; в течение на целия период през времето на който паразита се развива в червения кървни тълца, болния се чувства нормално.

Гореописаният цикъл от развитието на паразита се нарича схизогония. При малария терцияна, а тъй също и при тропическата малария, за процеса на схизогонията са необходими 48 часа, а при малария квартана — 72 часа. Схизогонията се повтаря няколко пъти, след което се появяват особен вид мерозити съвсем отложени в тях пигмент. Това са т. н. гаметоцити или гамонти, те са предназначени за последующето размножение на паразита вече по полов начин, при което се различават микрогаметоцити и макрогаметоцити. Първите можем да сравним с мъжките, а вторите с женските полови клетки на висшите животни (рис. 1, 7—9 и 11—14).

За своето последующе развитие макро и микрогаметоцитите трябва да попаднат в стомаха на комар принадлежащ към рода *Anopheles*. Заедно с изсмуканата кръв от маларичен човек в стомаха на *Anopheles* попадат и такива макро и микрогаметоцити на маларичния паразит, тук те се превръщат в узрели полови форми — макрогамети и микрогамети; при това макрогаметоцитите външно претърпяват слабо изменение на формата си, а микрогаметоцитите се разпадат на т. н. остатъчно тѣло и 4—8 космообразни, твърде подвижни тѣла — микрогамети (рис. 1—15).

Една от микрогаметите се слива с макрогамета (оплодотворение) (рис. 1, 16); оплодотворената макрогамета приема удължена червообразна форма и сега се нарича *оокинет* (подвижно яйце) (рис. 1, 17). Като се извива бавно, оокинетата си пробива път към стената на коремчето на комара (всички гореописани процеси произлизат в течение на първите 24 часа от момента на ужилването) напъхва се между епителните клетки на покривката на стомаха (рис. 1, 18) и накрай се разполага между слоя от тези клетки и мускулната обвивка на корема (рис. 1—19). Тук оокинетата приема кръгло форма (рис. 1—20) като образува групички от

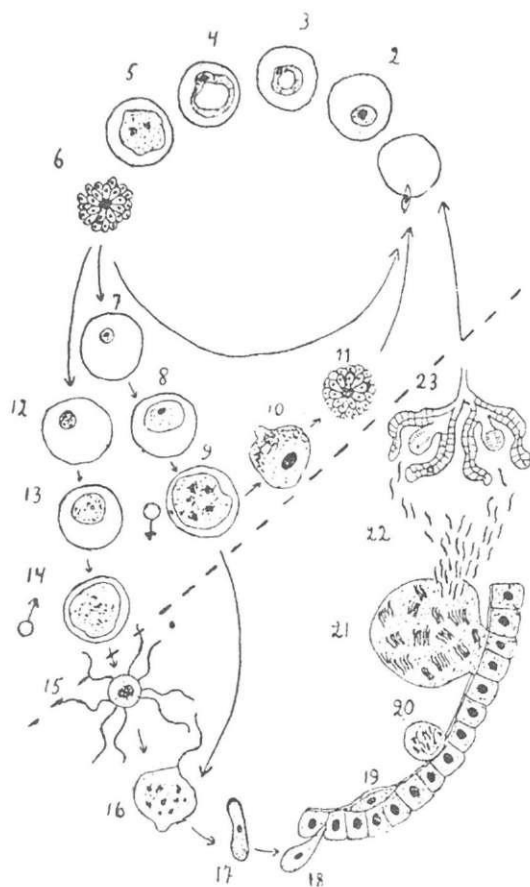

Рис. 1. Схематично изображение жизнения цикъл на маларичния паразит. 1. проникване спорозоита в червено кървно тѣло. 2. Младши схизонти вжтрѣ в тѣлцето. 3-5. Развитие на схизонти, 6. Разпадане на схизонти и навлизане в кръвта. 7-9 Макрогаметоцити 10. „Партеногенез“ на макрогаметоцита. 11. Партеногенетично образуване на мерозити. 12-14. Микрогаметоцити. 15. Излизане от него микрогамети. 16. Оплодотворение. 17. Оокинет. 18. Оокинетата влиза в стомаха на комара. 19. Оокинетата става ооцист. 20. Образоване спорозоити. 21. Слюнката на комара с паразити. Под пунктирната линия става въпрос за комара, над — за човека.

няколко пъти. Всѣки подобен цикъл трае 48 часа, така че от момента на проникването на едно поколение мерозити в червения кървни тѣла до заразяването на нови с следното поколение, минават при малария терцияна около два дена. Изчислено е че потомството на един само мерозит може да зарази в продължение на три недѣли не по-малко от 576 милиарда червени кървни

малки шарообразни тѣлца (т. н. ооцисти) които се подават върху външната повърхност на коремчето (рис. 2). Ооциститѣ постепенно растатъ, достигатъ до 0.64 м. м.

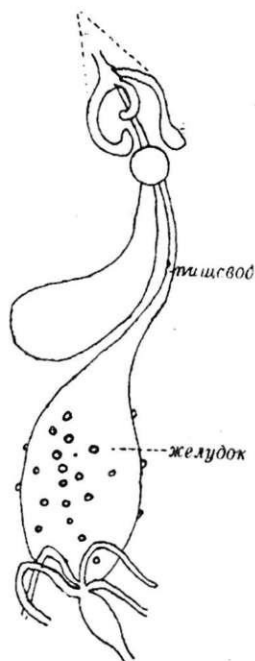

Рис. 2 Стомаха на комара *Anopheles* съседащи върху него ооцисти на маларийния паразитъ. Силно увеличени

въ диаметъръ и се лесно забелѣзватъ подъ лупа. Последователно въ ооциститѣ произлизатъ важни измѣнения, като въ тѣхъ се образуватъ тънки вретеновидни и твърде по-

движни спорозоити (рис. 1. 21). Зрѣлата ооциста съдържа много хиляди такива спорозоити. Следъ това стеничката на ооцистата се пуква, спорозоититѣ излизатъ навънъ въ тѣлото на комара (рис. 1. 22) и се направляватъ съ активни движения къмъ предния край на животното, до като се вмъкнатъ въ неговитѣ слюнчени жлези (фиг. 1. 23). Когато такъвъ екземпляръ отъ *Anopheles* ужили човѣка, то заедно съ слюнката въ кръвта на ужиления попадатъ и Спорозоититѣ. Последнитѣ влизатъ въ червениятъ кръвни тѣлца (рис. 1. 1) и се превръщатъ въ млади схизонти, следъ което цѣлия биологически цикълъ започва отново.

И така въ жизнения цикълъ на маларичния паразитъ се наблюдава правилно изреждане на безполовъ и половъ способъ за размножение, съпроводено при това съ промѣна на хазиятъ тъй като безполовото размножение протича въ тѣлото на човѣка, а половото — въ тѣлото на комара. Поради това комара *Anopheles* може да се нарече окончателенъ, а човѣка промеждутъченъ хазиятъ на паразита на човѣшката малария. Честта за точното установяване този фактъ, имащъ първостепенно значение, принадлежи на военния лѣкаръ отъ английската армия Роналъ Россъ.

Ето биологията на маларичния паразитъ който не щади въ много крайща и на България човѣка, и който често може да се вмъкне и въ кръвта на ловеца и рибаря.

Въ следната статия ще бждатъ разгледани други важни въпроси въ свръзка съ самата болестъ Малария, интересни за всѣки любознателенъ човѣкъ.

Крумъ Корфоновъ (Държ. опитно поле с. Рила)

Нѣщо за Калугерицата.

(Попадийка — *Vanellus cristatus* L.)

Въ началото на м. мартъ т. г., внезапно температурата спадна силно. Атмосферата съ колебливо налягане бѣше ту суха, ту наситена съ влага. Досаднитѣ тогава вѣтрове, бѣха северни — студени. Не бѣха изключени и денонощия съ гъсти, задушливи мъгли.

Въ такива именно времена, дойдоха като рѣдки гости на нашия край, ята отъ по хиляди екземпляри прелѣтни птици, които неволно привличаха погледа и вниманието на ловеца.

Вѣрно е, че тогава бѣха намазани и окачени на дълга почивка двуцевкитѣ. Обаче, като добре дошло това положение трѣбваше

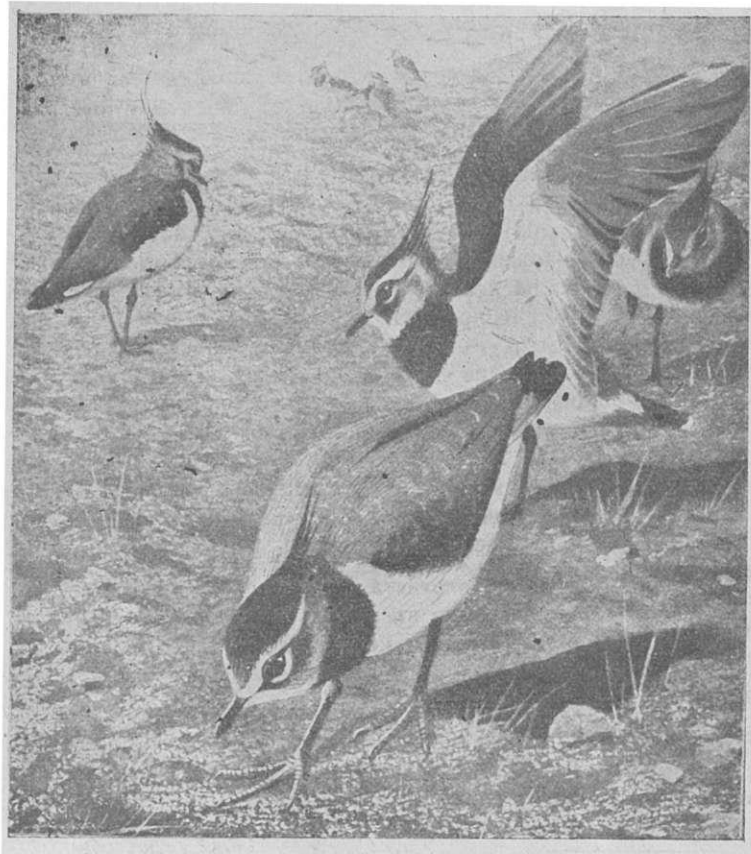
и се използва. Имаше около коритото на рѣка Струма и въ долното течение на рѣка Рила доста диви патици и гжски. Макаръ и рѣдкостъ за насъ, защото такъвъ ловъ не всѣка година ни дожда, очакваше се около това време. Явлението не бѣше необикновено.

По интересното, което ме кара да пиша е това, че вънъ отъ тоя ловъ, ни гостува другъ, на голѣми ята съ разнообразно съдържание, преобладаваше обаче Калугерицата.

Първоначално помислихъ, че това сж само чайки и при единъ удаченъ случай нарахъ 3 парчета и то за щастие само въ по

едно отъ крилата. Чрезъ лѣкуване можа да остане жива само една, която сега съ напълно заздравѣла рана, е здрава и читава. Тази на пръвъ погледъ чайка искахъ да я опредѣля и останахъ изненаданъ, когато се установи, че е истинска калугерица.

Тия малки птици — случайни гости въ насъ, стояха 10—15 дни по неоранитѣ ниви. Ходейки по тѣхъ, тѣ кълвяха изъ почвата и

Калугерици.

се хранеха съ нѣщо. Следъ подобрене на времето неусетно си заминаха вѣроятно на сѣверъ. Любопитството ме натовари съ неглюбения върху живата калугерица-инвалидъ, която пуснахъ свободно въ оградено съ мрежа мѣсто — метеорологическа станция.

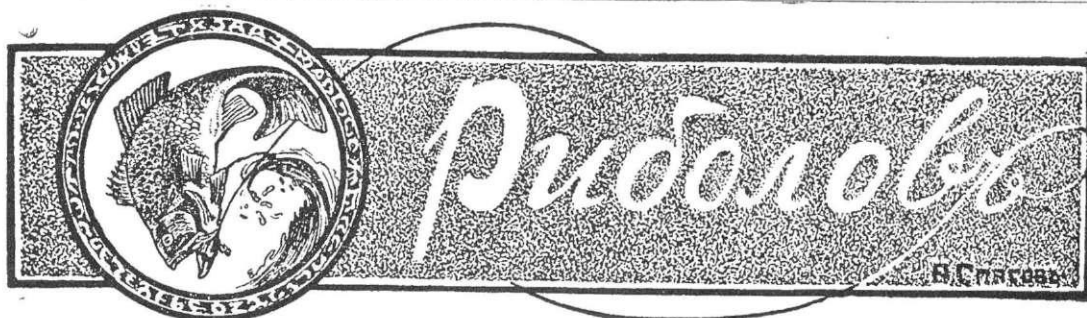
Ежедневната работа ме свързваше съ съ станцията и не можехъ да скривамъ погледа си отъ наблюдения върху инвалида. Правеше впечатление навикътъ му да кълве постоянно въ почвата, отъ дето изключително си търсеше храна. Отъ даваната му въ началото храна — ечемикъ и овесъ — не консумира нито зърно. Въ тази ограда повече отъ месецъ се хранеше изключително съ червеи.

Въ качеството си на п. ръководител при държавното опитно поле по тютюневата култура въ село Рила наблюдавамъ и ръководя между другото и производството на тютюневъ разсадъ, който се получава въ специални разсадници. Последнитѣ се силно атакуватъ отъ различни червеи, а най-много отъ поповото прасе (*Grilotalpa vulgaris*). Въпрѣки полагаанитѣ грижи за получаване добъръ разсадъ, последния щомъ се нападне отъ такива, рискуваме да бжде унищоженъ. Борбата съ тия почвени обитатели е трудна и слабо резултатна. За случая и едритѣ глисти смѣло причислявамъ като вредни, макаръ въ други случаи сж полезни. Такива вредители се явиха и при нашия разсадъ. Случайно ми идва на умъ да използвамъ инвалида-калугерица въ борба срещу тия неприятели. Пускамъ я въ разсадника и наблюдавамъ. Съ пускането почва да броди и търси буквально като куче пилищаръ. Просто ме порази случая, когато видѣхъ какъ ловко и умело вадеше изъ почвата въ самитѣ леги ларви и разни насекоми, глисти и попови прасета, които лакомо изяждаше. Следъ порядъчно нахранване, тя почва да се занимава съ ловидба на хвърчащи до земята насекоми, която работа продължава презъ цѣлия день. Това става ежедневно. Какви добри резултати биха дали тия малки птици, ако бихме разполагали съ 15—20 екземпляра?

Би трѣбвало съ право г. К. Кузевъ да ги постави въ таблицата си като напълно полезни въ земеделско отношение.

Прочие да не убиваме калугерицата, която е тъй полезна.

Б. Р. Наблюдението, което г. К. Корфоновъ е направилъ върху храната на калугерицата е съвсемъ право. Тя е твърде полезна птица, обаче на гнѣздовищата ѝ на много мѣста събиратъ яйцата ѝ. Това се върши и у насъ, напр. край Островското и Каробозкото блата, дето по този начинъ малкитѣ деца унищожаватъ съ хиляди бждещи приятели на човѣка.

Гр. Ив. Грозевъ.

Риборазвъждане.

Рибници за пъстърва.

Следъ като малкитъ рибки се освободятъ отъ торбичката си, пускатъ се въ рѣкитъ, дето сами се грижатъ за храната си, или въ рибници, като изкуствено се подхранватъ.

Хранятъ се отначало съ насекомии, които се намиратъ изъ рибника, а по-позднѣ изкуствено имъ се дава храна, състояща отъ кръвъ, месо отъ земноводни животни и пр.

Рибницитъ за пъстърва трѣбва да сж съ хладка вода (15° - 18° C) и да сж плитки най-много 90 см. Ако, обаче, водата е топла и не близо до извора, рибникътъ трѣбва да е дълбокъ най-малко $1\frac{1}{2}$ м., а обикновено до 2 метра.

Брѣгътъ на рибника трѣбва да е залесенъ съ храсти, които правятъ сѣнка на пъстървата. По дѣното да има камъни, наредени така, че рибата да си почива. Самото дѣно на рибника да е пѣсчливо. Размѣрътъ на пъстървнитъ рибници обикновено е отъ 300 до 500 кв. м. Предпочитатъ се тѣснитъ, малки рибници, водата на които бързо тече и се промѣня. Въ такива малки рибници лесно се наблюдава върху рибата и нейнитъ неприятели. На 100 кв. м. площъ се пускатъ 150 пъстървички. Рибницитъ се правятъ обикновено четири, предназначени за пъстърва отъ разни възрасти. Да се държатъ едногодишни пъстърви съ двегодишни не бива, тъй като голѣмитъ унищожаватъ помалкитъ.

Пъстървитъ се хранятъ съ изкуствена храна: брашно отъ месо, или съ малки рибички.

Понеже голѣма частъ отъ храната, която се дава на малкитъ рибки остава неупотребена отъ тѣхъ, тя остава по дѣното на рибника, дето като загние, бива причина на развиването на много паразити вредни за малкитъ рибки; затова обикновено се гледа пъстървитъ да се пускатъ въ рибникъ, който има достатъчно насекомии и др., та да не

става нужда изкуствено да се хранятъ.

Често въ рибника се пускатъ и неценни риби, малкитъ на които служатъ за храна на развъжданитъ пъстърви. Въ такъвъ случай се внимава да се не пуснатъ едри риби, които изяждатъ малкитъ пъстърви.

Отъ всичко казано до тукъ се вижда, че развъждането и отглеждането на пъстървата е работа, свързана съ доста тежки условия, които трѣбва да се спазватъ, ако искаме да добиемъ успѣхъ отъ работата си.

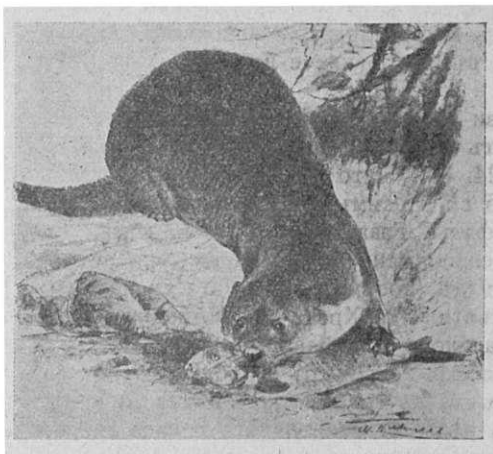
При единъ пъстървенъ заводъ трѣбва да имаме:

1) рибникъ, или живникъ за пазене на старитъ риби, отъ които ще добиемъ хайверъ и млѣко;

2) уреди (апарати) за пазене на оплодения хайверъ, до като отъ него излѣзатъ рибки;

3) съдове за успѣшно оплодяване на хайвера;

4) съдове за пазене на малкитъ рибки, до като се изгубятъ торбичкитъ имъ;

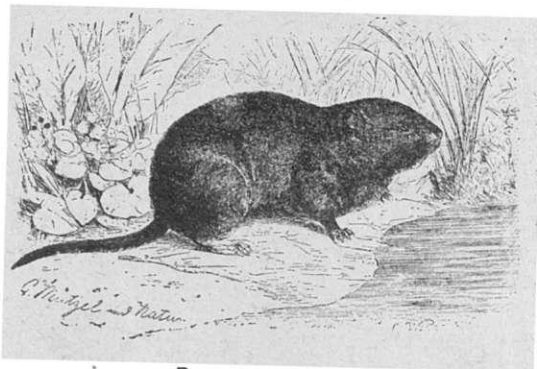
Видра.

5) рибникъ за пускане на малкитъ пъстърви и храненето имъ и

6) нѣколко отдѣлни рибници за пускане едногодишни, двегодишни и пр. пъстърви.

Врагове на рибата и борбата с тях.

Необходимо е при всяко рибно стопанство да се обръща внимание на враговете на рибата, които да се изтрѣбватъ. Къмъ враговете на рибата спадатъ, както насекоми, тъй и по-висши животни. Отъ млѣкопитающитѣ: Видра, Водния плѣхъ и Водната

Воденъ плѣхъ.

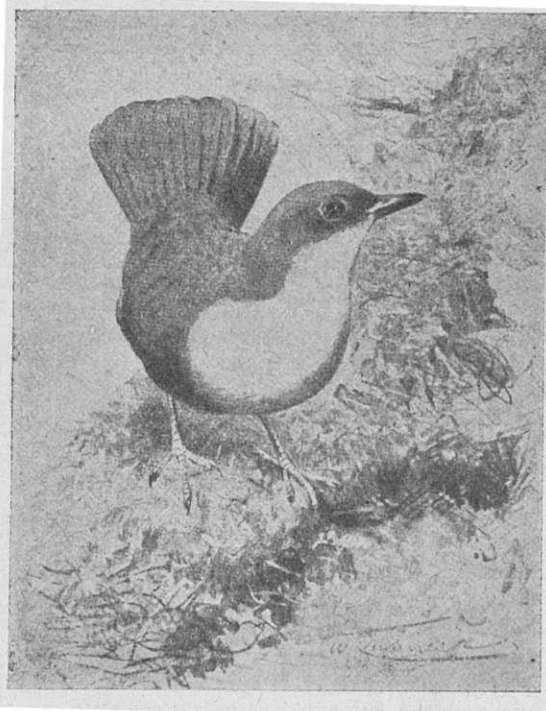
мишка. Отъ птицитѣ: Гурлешъ, Рибарче, Ястребъ и др.

Видрата е най-вредна, защото може въ едно кратко време да изяде всичката риба въ рибника. Особено е лакома за пъстрвѣтъ. Живѣе въ дупки край рибника и често прави ходоветѣ си по дъното на последния; тогава е най-трудно да се открие. Борбата противъ нея е трудна, защото тя ловко се крие. За нейното изтрѣбване се употребява отрова или се стреля. Ловътъ на видрата е изобщо много труденъ.

Водниятъ плѣхъ (*Arvicola amphibius*) е особно вреденъ за хайвера, който е вече оплоденъ и се държи въ апаратитѣ. Ако го намѣри, въ състояние е всички да го унищожи.

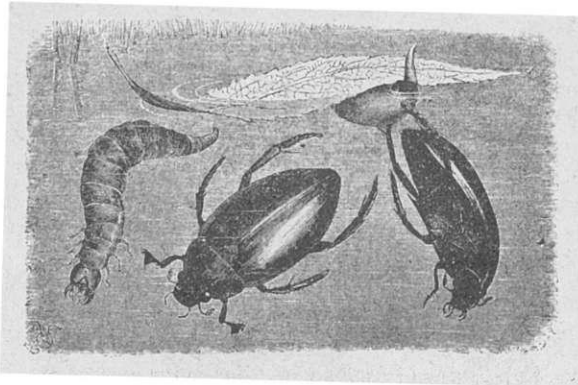
Този гризачъ живѣе въ водитѣ на голѣма частъ отъ сръдня и сѣверна Европа. Дългъ е 21—24 см., като за опашката оставатъ 6.5—8.5 см. Косъмътъ му е сивокафявъ или чернокафявъ. Главата е кръгла, кжса, съ поразително кжси уши, които дори не излизатъ надъ косъма. По живота си напомня силно къртицитѣ. Храни се съ водни растения, градински и оградни такива. Не пропуска насекоми, хайверъ и рибки. По нѣкога се развѣжда въ голѣми количества и представлява цѣло бедствие, като напада градините, посеви и пр. Ражда 2—4 пжти въ годината по 2—8 малки.¹⁾

¹⁾ Б. Р. За нашитѣ ловци водниятъ плѣхъ не е известенъ като ловно животно. Въ сжщностъ напоследъкъ кожата на този гризачъ се търси усилено на световнитѣ пазари. Цената на една

Гурлю.

Гурлю (Гурлешъ — *Cinclus aquaticus*) — малка птица, която много ловко дочаква и лови малкитѣ рибки, особно пъстрвѣтъ, по повърхността на рибника.

Водолубче, ларвата и яйцата му.

кожичка миналия сезонъ на мѣстото на покупката въ Русия е достигнала 25 лв. наши пари. Само въ Тарския окръгъ (Сибиръ) сж били събрани 3,183,755 парчета такива кожи и нѣкой семейства въ единъ мѣсець сж загубили отъ ловидба на водни плѣхове до 30,000 лева. Изчислява се че въ Сибиръ изтеклата година сж уловени повече отъ 10,000,000 плѣхове и че благодарение на тяхъ прихода отъ износа на кожи се е увеличи съ 300%.

Въ свръзка съ това се повдигналъ и въпросъ за известна охрана на това животинче отъ пълно изтрѣбяване, както и за неговата правилна експлоатация въ бъдеще.

Вѣроятно водния плѣхъ да е распро-

Земеродно рибарче²⁾ — една много вредна птица за рибите, изяда голъми количества дребна риба. Щом се забележи че се навърта край рибниците, тръбва да се избива.

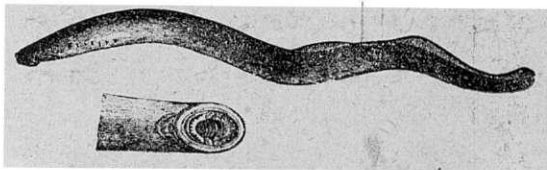
На рибата нанася голъма вреда насекомото **Водолюбче** (*Hydrophilus piceus*) и неговата ларва. Водолюбчето е едно ужасно кръвожадно животно, което унищожава хайвера, малките водни животни, сжщо напада и на рибите. Въ рибниците присъствието му е севсемъ нежелателно. Напада на рибки до 10 см. дълги.

Личинката е единъ още по-ужасенъ хищникъ въ нашите стоящи води. Острите й като игли челюсти не позволяватъ на еднажъ хванатата жертва да се спаси. При ухапването отъ челюстите се изпуска едва капка тъмно-сиво-кафява течност, която притежава две свойства: отровна и разтваряюща. Пептоническата способност на този

страненъ достатъчно и у насъ, но никой не е посочилъ за ценността на кожата му, поради което и никой не се занимава съ ловидбата му. — Умоляватъ се ловци и рибари, които знаятъ нъщо за това животно у насъ, неговото разпространение, количество, вреда и пр. да съобщатъ въ Редакцията.

²⁾ Ще дадемъ за него статия въ следния брой. Б. Р.

ферментъ е толкова голъма, че както казва Нагелъ, поради неговото действие, отъ убитото и изсмукано отъ ларвата животно остава само една праздна кожена торбичка — всичко останало става удобно за изсмукуване отъ личинката.

Ръчна Минога

Плаващия бръмбаръ (*Dysicus marginalis* L.) е подобенъ на водолюбчето, но по-малък. Той, както и личинката му, се залавя за рибата и постепенно я изсмукува до като умре, а следъ това изяжда и самото месо.

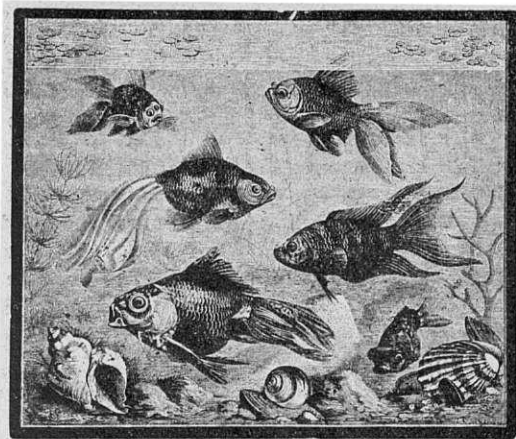
Единъ отъ враговетъ на рибата е ръчната **Минога** (*Petromyzon fluviatilis* L.), което смуче кръвта на рибите. На рибите много вредятъ сжщо плесените, особно плесенята по шарана, както и шарановата въшка, кърлежъ и рибната пиявица.

Най-добро средство противъ тѣзи неканени гости въ рибника е да замръзне и когато водата е изпустната да се посипе дъното съ варъ.

T. du M.

Изъ любовния животъ на рибите.

Необятната природа често ни открива най-интересни факти за наблюдаване. Когато

Риба знаме (*Macropodae*)

човекъ се вдълбочи въ тяхъ и въ подробности проникне въ най-разнообразните имъ особености, не може да не изпитва едно истинско

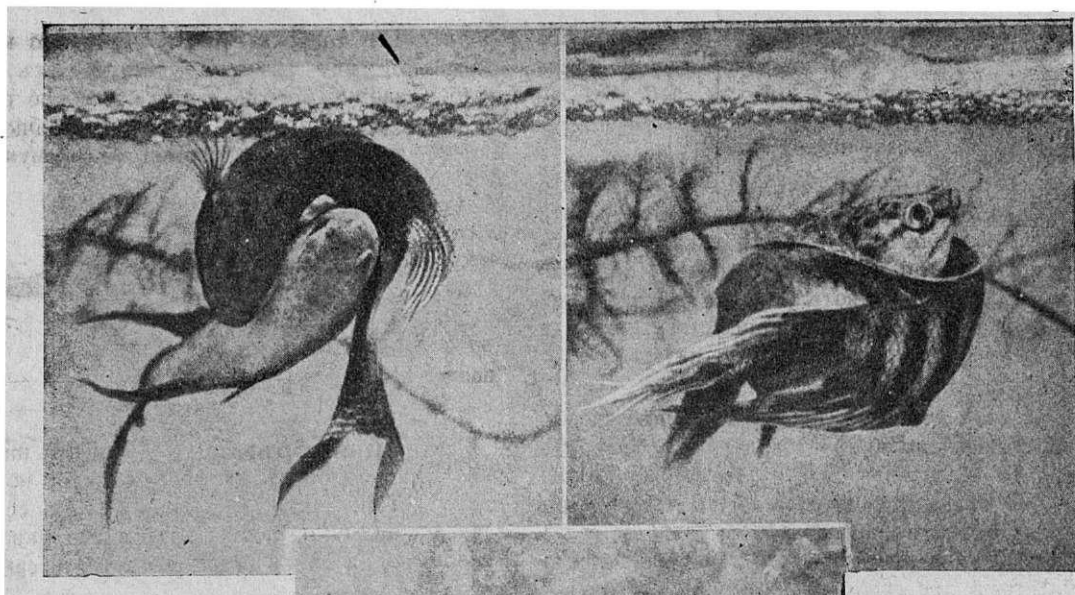
удоволствие и почитъ къмъ великия и разнообразенъ животъ въ природата.

Между тѣзи факти безспорно твърде голъмъ интересъ представлява своеобразния любовенъ животъ на рибите отъ семейството *Macropodae* или още наричани „Риби-знамена“. Тѣхното отечество [сж водите отъ Китай до Индия.

Свѣтло синьо и червено обагренихъ перки и опашката на тѣзи красиви риби сж удължени и наумяватъ знамена, а синьо зелените и червени препаски напрѣки презъ тѣлото увеличаватъ още по-вече ефекта отъ тѣхната красота.

Мжжката е по-едра и по-тъмно обагрена отъ женската. Най-особеното въ мжжката е неговата голъма претенциозностъ по отношение на дамското общество. Той прави внимателно изборъ за своята съпруга и често съ сила прогонва безочливите женски, които нахално флиртуватъ около него презъ периода на свадбуването.

Следъ този изисканъ и внимателенъ из-

боръ на съпруга, започва сжщинския любовенъ животъ на щастливцитѣ.

Съ разперени перки и опашка, цѣлъ треперящъ отъ вълнение и жаръ любовника обикаля около избраницата на сърдцето си, за да предизвика нейната нежностъ, ласки и любовъ. — Женската не се двоуми много, а скоро отвъръ а на любовта съ любовъ и ласкаво докосва, като за сжщинска милувка, тѣлото си къмъ тѣлото на своя избранникъ.

Тѣзи първи ласки сж добрия знакъ съпругътъ да започне направата на гнѣздото, което той строи отъ пѣнести мѣхурчета — въ които ще се отглежда бждещето поколѣние. За тази цель мжжкия изплува на повърхността на водата, поема въздухъ, който обвива съ лепкава маса отъ устата и въ форма на малки мѣхурчета ги пуска да изплаватъ на определеното за гнѣздо мѣсто на водната повърхностъ.

А гнѣздото е направено отъ хиляди малки такива мѣхурчета. До като трае направата му, любовнитѣ излияния, докосвания и ухажвания не преставатъ.

Готово ли е гнѣздото, последва оплодяването. Мжжката се увива около женската, притиска я силно, като трепери съ цѣлото си тѣло, женската хвърля хайвера, който веднага бива оплодяванъ отъ млѣкото на мжжкаря и

бавно хайвера потъва къмъ дъното. Отъ тамъ съпруга го събира съ устата си и отниси въ гнѣздото.

Оплодяването трае до като женската хвърли всичкия хайверъ, а то продължава понѣкога съ часове. Следъ свършване на оплодяването мжжката подрежда въ гнѣздото яйцата, като го уголъмява, ако сж много и старателно го пази. Колкото и да е дреб-

на тази рибка, съ смѣлостта си прогонва много по-едри отъ нея врагове.

Следъ изхвъргането на хайвера женската напуска мжжката безъ да мисли за майчинитѣ си задължения. Отъ него моментъ и любовното ѝ опиянение изчезва така бърже както се е появило.

Всичкитѣ грижи за новото поколѣние което се излупва още на следния день, поема съпруга. Той го пази отъ врагове, отниси недоизлупенитѣ сжщества, ако сж паднали извънъ гнѣздото, въ него, и цѣли две седмици зорко следи за безопасността му.

Малкитѣ, на брой 400—1000, следъ дветѣ седмици сж достатъчно израсли и башта не може вече да ги задържи, защото инстинкта имъ да скитатъ ги тегли къмъ широкия воденъ просторъ, дето по-голѣмата частъ отъ тѣхъ загиватъ — ставатъ жертва на по-силнитѣ отъ тѣхъ,

На 16 юлий стигнахъ съ кервана въ долината на Карпъсу, дето построихъ лагера си. Наоколо се простираха високи планини съ по-снѣжени върхове.

Следъ несполучливитѣ до сега опити да убия за сбирката си нѣколко отъ тия красиви, съ силно извити назадъ, масивни рогове животни, азъ бѣхъ опредѣлилъ днешния день за последенъ ловъ.

Рано сутринята въоръженъ съ върната си магазинка, придруженъ отъ двама мѣстни ловци, които твърдѣха че въ тия мѣста се срѣщатъ много скалисти пърчове, почнахме изкачването по стрѣмнитѣ склонове на планината.

Следъ нѣколко часово катерене по голитѣ скали и силеи, съ далекогледа си можахъ да различа далечъ отъ насъ стадо пърчове, които спокойно пасѣха върху малка полянка. Въ дѣсно отъ насъ се чу ревътъ на снѣжния леопардъ и шумътъ отъ свличащи се камъни — търколени отъ бѣгащи пърчове, които леопардътъ е нападналъ. Макаръ че снѣжния леопардъ не е рѣдкостъ въ Тяньшангъ, на малцина европейски ловци се е удавало да убиятъ екземпляри отъ него. Неговото тѣло съ цвѣтъ, който напълно наподобява околната срѣда, не може да се забележи срѣдъ скалитѣ.

Пътътъ ставаше все по-труденъ. Ния търсехме мѣсто съ голѣми неравности, презъ които можехме да минемъ, безъ да бждемъ забелѣзани отъ пърчоветѣ. Калмукътъ Онгъ-Каа съ своитѣ ястребови очи съгледа друго стадо, между което имаше пърчове съ доста голѣми рога. Азъ се очудихъ на остритѣ му очи. Разстоянието прѣсметнахъ на около 5 км., и съ далекогледътъ си, който увеличаваше 12 пѣти, едва разпознахъ пърчоветѣ. Преследването почна. Изъ задъ скалитѣ ту пълзейки, ту прѣскачайки, намалявахме разстоянието. Трѣбваше на много мѣста да слизае и се качваме по доста стрѣмни долини, до като най-сетне, съ

Графъ Водцини.

Ловъ на скалисти пърчове въ планинитѣ на Тяньшанъ.

силно туптяще сърце ги наближихме на 1000 м. Гледката, която се откриваше, бѣше очарователна, незабравима. На единъ тѣсенъ гребенъ седѣха около 20—30 пърчове. Менъ се струваше, че едвали има нѣкой между тѣхъ съ по-къси отъ метъръ рога. Тѣ лежеха въ различни положения, като нѣкои отъ тѣхъ бѣха опредѣлили дѣлгитѣ си рога въ скалитѣ.

Не виждахъ нѣкаква възможностъ да ги доближимъ. Разстоянието между ни бѣше почти голо, безъ всѣкакви скали, а само осипано съ малки кржгли камъни. Предложихъ на калмукътъ да ги избиколи и сплаши, за да дойдатъ къмъ менъ, но той отхвърли предложението ми и за мое голѣмо очудване, трѣгна напредъ къмъ тѣхъ, като използуваше за прикритие и най-малкитѣ камъчета и вдлъбнатини. Тѣй ние ги доближихме до 200 метра, като не изпуснахме изпредъ очитѣ си тѣхнитѣ рогове. Монголецътъ намѣри подходяще мѣсто, отъ дето можехъ да подамъ главата си и спокойно да се прицѣля. Подадохъ главата си: пърчоветѣ бѣха много на близо, лежахъ много спокойно и не предчувствахъ опасността. Бихъ искалъ часове да ги наблюдавамъ, да се любувамъ на чудната картина, но вѣтъра можеше всѣки моментъ да се промѣни и ни издаде, тогава всичкия трудъ би останалъ на пусто. Въ този моментъ, единъ прѣчь се подигна мързеливо, поопъна членоветѣ си и растърси своята голѣма брада. Прицѣлихъ се въ него и спуснахъ ударника. Резултатътъ не можахъ да видя, защото настана бъркотия между пърчоветѣ и такова скачане, че нѣкои повалеяха други. Изполвахъ тази бъркотия и стреляхъ втори пѣтъ. Въ този моментъ чухъ на около 10 м. задъ менъ че се свличатъ камъни, извърнахъ се и видѣхъ друго стадо, изплашено отъ гърмежитѣ, да бѣга срѣщу ми, но като ме забелѣзаха свърнаха на лѣво и дѣсно. Безъ много да се мѣря, стреляхъ имъ. Въ продължение на една минута стреляхъ шестъ пѣти, и пълнѣхъ нови два куршума, безъ да си давамъ смѣтка какво става около мене. И сега още не ми ясно, не помня, колко пърча ми наха предъ мене и на де изчезнаха.

Следъ всичко това Онгъ-каа ми показва ново едно стадо на около 250 м. отъ насъ. Претърсихъ джобоветѣ си и извадихъ последнитѣ 4 патрони. Изпратихъ ги по новото стадо и забелѣзахъ, че три попаднаха въ целта; ударенитѣ пърчове изгубиха равновесие и пад-

наха въ пропастта. Уплашихъ се да не би при падането да счупятъ рогата си, но съ далекогледа се увърихъ, че сж здрави. Тѣ сж така еластични и масивни, че и твърдата скала не може да ги счупи.

Азъ преживѣхъ най-интересниятъ день на моитѣ ловни приключения. Чувствахъ се слабъ

отъ възбуждението и сѣднахъ върху една скала до като дойда на себе си. Калмука разглеждаше въ това врѣме на около и четеше: биръ, есю, ючъ... дойде при менъ и докладва, че петъ пѣрча сж убити; съ далекогледа си азъ открихъ още единъ — шести, който лежеше по-далечъ отъ другитѣ.

Трѣбваше да прегледамъ убититѣ пѣрчове, но азъ можахъ да се приближа едва до два отъ тѣхъ; другитѣ лежаха на такива мѣста, дето можеше да се отиде само съ рискъ да се сподѣли тѣхната участъ. Онгъ-каа не ми позволи да се рискувамъ. Самъ съ ловкостъта на коза той слезна при убититѣ, отрѣза имъ

главитѣ, одра кожата и ми ги донесе. Това продължи цѣлъ часъ. До като чакахъ изъ подъ краката ми се чу ново търкаляне на камъни. Погледнахъ надолу и видѣхъ единъ грамаденъ пѣрчъ, съ извънредно голѣми и красиви рога. Не помръднахъ. За нещастие нѣмахъ нито единъ патронъ. Той продължи пѣтя си и изчезна.

Свечеряваше. Едва успѣхъ при последнитѣ лжи на слънцето да направя нѣколко снимки.

Най после трофеитѣ сж прибрани. На купъ лежатъ шесть глави, шесть кожи, единъ бутъ и ребра. По-вече месо не можехме да вземемъ, защото пѣтътъ е дълъгъ, а товара голѣмъ. Жалко за толкова месо което оставаше на лешоядитѣ, които вече се виеха отгоре ни.

Три отъ рогата сж най-дълги. Мѣрени по дължината имъ, едниѣ сж 116, вторитѣ 108 и третитѣ — 107 см. Ако не пребързахъ съ вистрѣлитѣ, можехъ да избира по-хубави екземпляри, но въ такова възбудено състояние, при такова изобилие на дивечъ, обикновено и най-спокойния ловецъ се вълнува.

Натоварени съ скжпитѣ, но тежки трофеи, бавно слизаеме къмъ мѣстото дето оставихме конетѣ съ казака Рабоковъ. Наближихме го и го повикихме. Азъ останахъ при конетѣ, а казака и Онгъ-каа се върнаха обратно да взематъ отъ месото колкото могатъ.

Следъ 12 часово гладуване — напрегнатото състояние не ми позволяваше да мисля за ядене, хлѣбътъ и шоколадътъ които издохъ ми се сториха царско ядене.

Следъ нѣколко часа се завърнаха и изпратенитѣ при одранитѣ трупове и донесоха доста месо. Бърже натоварихме конетѣ и съ голѣма предпазливостъ — бѣ се вече стъмило, поехме обратния пѣтъ. И връщането не мина безъ приключение. Онгъ-каа заедно съ конѣтъ на който бѣха натоварени най-хубавитѣ трофеи се струполи въ една урва. Онгъ-каа се задържа въ храститѣ, конѣтъ се спъна и падна, а товара му падна и почна да се търкаля на долу. Опасението ми, да не би да се повредятъ рогата бѣше напраздно. Съ мжка ги извадихме, натоварихме и още по-предпазливо продължихме пѣтя си.

Отъ нѣмски А. П.

Единъ приказенъ ловъ на глухари.

Пролътта на 1906 година ме завари въ горниото течение на р. Немела.

Запустълото селище бѣ разположено на самиятъ рѣченъ брѣгъ всрѣдъ вѣковна сурово величествена елова гора.

Закъснѣлата пролѣтъ настѣпи изеднажъ и къмъ края на априль рѣката се съживи, во-

дитѣ ѝ надхвърлиха брѣговетѣ и снѣгътъ се топеше съ поразителна бързина. Рано сутринята на 16 априль ние видѣхме една голѣма промѣна: снѣгътъ бѣ разяденъ и тукъ тамъ се виждаха тъмнитѣ петна на земята. Навредъ крякаха патици. Отдалеко се чуваха звукове отъ лебеди. Появи се първата пеперудка и ята отъ комари започнаха да свирятъ около насъ. Можща е пролѣтъта на сѣверъ — какъ бърза всичко да започне животъ!

Спахъ до обѣдъ, следъ което се отправихъ къмъ центъра на свадбището на глухаритѣ и се заловихъ съ не малко трудъ, понеже нѣмаше тънки дървета, да направя чакало (гюме). Когато слънцето започна да залѣзва, азъ се приютихъ въ гюмето. Вечерята премина спокойно. Азъ не чухъ нито прехвѣквания на глухари, нито тѣхната пѣсенъ. Но нощта оживи гората и като че тя приличаше на единъ тайнственъ зоологически паркъ. Отначало се чу шумътъ на бѣлитѣ яребици, после започнаха да се смѣятъ совитѣ, разнесе се унитлата пѣсенъ на кукумявката, крѣснаха лебеди. Надъ гората свистѣха и крѣкаха различни птици, между които рѣзко се отличаваха несмѣтнитѣ ята на шилоопашатитѣ.

Едва преваля полунощъ и не далече отъ менъ съ страшно плѣскане на крилетѣ, прехвъркна между дърветата глухаръ.

Азъ се обърнахъ цѣлъ на внимание.

Следъ нѣколко минути на сжщото мѣсто долетя втори, трети, четвърти, пети, отеднажъ два глухари...

Нищо не разбирамъ. Въ гората е тихо и безмълвно. Задавамъ си въпросъ: отде се взеха тѣзи глухари по дърветата, когато азъ не чухъ какъ и кога сж кацнали по тѣхъ; кой ги подплаши въ този късенъ часъ. Разбира се,

помислихъ, трѣбва да е звѣръ. Какъвъ? Мечка? Лосъ? или еленъ?

Въ крайно напрежение азъ слухтѣхъ и въ тишината на студената нощъ изеднажъ чувамъ стѣпки. Тѣ се приближаваха.

Що е? Лосъ или еленъ? Ако сж тѣ — нека си идатъ съ здраве. Но ако е мечка?

Избиха ме трѣпки. Тъмно е — не се вижда нищо. Всѣко мръдване въ гюмето може да причини срѣтването му, а карабината е пълна съ обикновенъ куршумъ... И стѣпкитѣ се чуватъ близко... Ще мине и замине ли или не?

Шумътъ отъ стѣпкитѣ наближава самото гюме, тежкитѣ крака спокойно се направляватъ къмъ мене. Азъ стискамъ въ ржката си карабината и съ широко отворени очи се взирамъ въ тъмнината.

И виждамъ... иде... но що? Мечка? — О, не — огроменъ глухаръ, разпустналъ нашироко опашка и повлѣкалъ огромнитѣ си криле по земята.

Мигновенно премина страхътъ и като свѣткавица ми премина мисль — не е ли по добре да протегна ржка и да уловя за крака тоя гостенинъ? Той премина на половинъ крачка отъ гюмето. Азъ седѣхъ съ затаенъ дѣхъ и предкусвахъ сладоститѣ на предстоящия необикновенъ ловъ.

Глухаритѣ започнаха своята пѣсенъ къмъ 1 часа презъ нощта. Тѣ бѣха невѣроятно много. Азъ седѣхъ като на търни — времето течеше бавно. Никога не съмъ очаквалъ съ такова нетърпение изгрѣва на слънцето, както сега. А глухаритѣ, както пресмѣтахъ по пѣснитѣ, постепенно се отдалечаваха.

Най-сетне въ полумрака на утренната дрезгавина азъ ги видѣхъ на около двесте крачки отъ менъ. Тѣ бѣха много, много... съ цифри не мога да си послужа, защото не всички стада видѣхъ. Мушката още не се виждаше. Глухаритѣ презъ всичкото време се разхождаха на голѣми кржгове и азъ ежеминутно провѣрвахъ дали нѣма да се види мушката.

Най-сетне, между дърветата свѣтна желания златенъ лжчъ на зората и азъ се решихъ да почна. Но преди да напустна гюмето избрахъ далече върху снѣга единъ стоящъ пѣтелъ и стрѣляхъ. Той разпери опашката си и трѣгна. Като видѣхъ че е трудно да се попадне на това разстояние (250 крачки) азъ напуснахъ гюмето и предпазливо започнахъ да се приближавамъ къмъ стадото. Неочаквано само на 30 крачки, видѣхъ грамаденъ глухаръ, кацналъ твърде низко на единъ клонъ. Стрѣляхъ, глухара почти че падна, но отново се отправи и полѣте низко въ дале-

¹⁾ М-цъ априль е месецъ на свадбуването на глухаритѣ. Глухарътъ е царъ въ нашия птичи миръ и малцина сж у насъ щастливцитѣ, които могатъ да преживѣятъ трепетитѣ на неговия ловъ.

чината. Подъ дървото имаше много пера : раненъ. . .

Още не дошелъ на себе си отъ чувство на досада и ядъ, виждамъ втори, кацналъ на 50 крачки отъ менъ на самия връхъ на невисокъ боръ. Прицелвамъ се внимателно и глухаря като камъкъ падна на земята.

Едва пристъпихъ къмъ убития sameцъ и забелѣзвамъ на 15 крачки отъ менъ въ низки храсти огромнъ пѣтелъ. Нетърпеливо напълнихъ пушката и се целя. Великана се преобърна на земята, но бързо се съвзема и започна да бѣга. Съ нѣколко скока догонвамъ ловтъ. Действително, грамаденъ! . . .

Следъ като доубихъ ранения глухаръ, азъ безъ прекъсване на сжщото мѣсто убихъ още три парчета. Следъ като прибрахъ пригюмето убитигъ 5 парчета, започнахъ да се приближавамъ къмъ стадото, което бѣ доста

далече. На пѣтя си намѣрихъ скоро убитъ глухаръ, вѣроятно отъ куршума, който стрѣляхъ по последния пѣтелъ. Колко ще сж били глухаритѣ, ако е билъ възможенъ подобенъ случай!

Стадото бѣ близко. Наближихъ го незабелѣзано на 40 крачки. Притиснатъ до стѣблото на гигански боръ, азъ оставихъ до краката шапката си за да турямъ изстрѣлянитѣ гилзи и пуствахъ първия куршумъ. Глухара потрепна и умрѣ. Останалитѣ не обърнаха никакво внимание на гърмежа и продължаваха своето свещенодействие. Втория изстрелъ бѣ по-неудаченъ и ранения глухаръ започна отчаяно да удра съ крилетѣ си. Цѣлото свадбище за 2—3 секунди замрѣ и следъ това съ невъобразимъ шумъ приличенъ на взривъ отъ паренъ котелъ, полетѣ нагорѣ и се разпрѣсна по съседнитѣ борики. Азъ се почувствахъ като

лисица въ курникъ всрѣдъ тѣзи наистина дивни птици, които не бѣха виждали човѣкъ и не знаеха що е това гърмежъ. Погледнахъ къмъ най-близкото дърво и влюбения гигантъ падна — безжизнена маса.

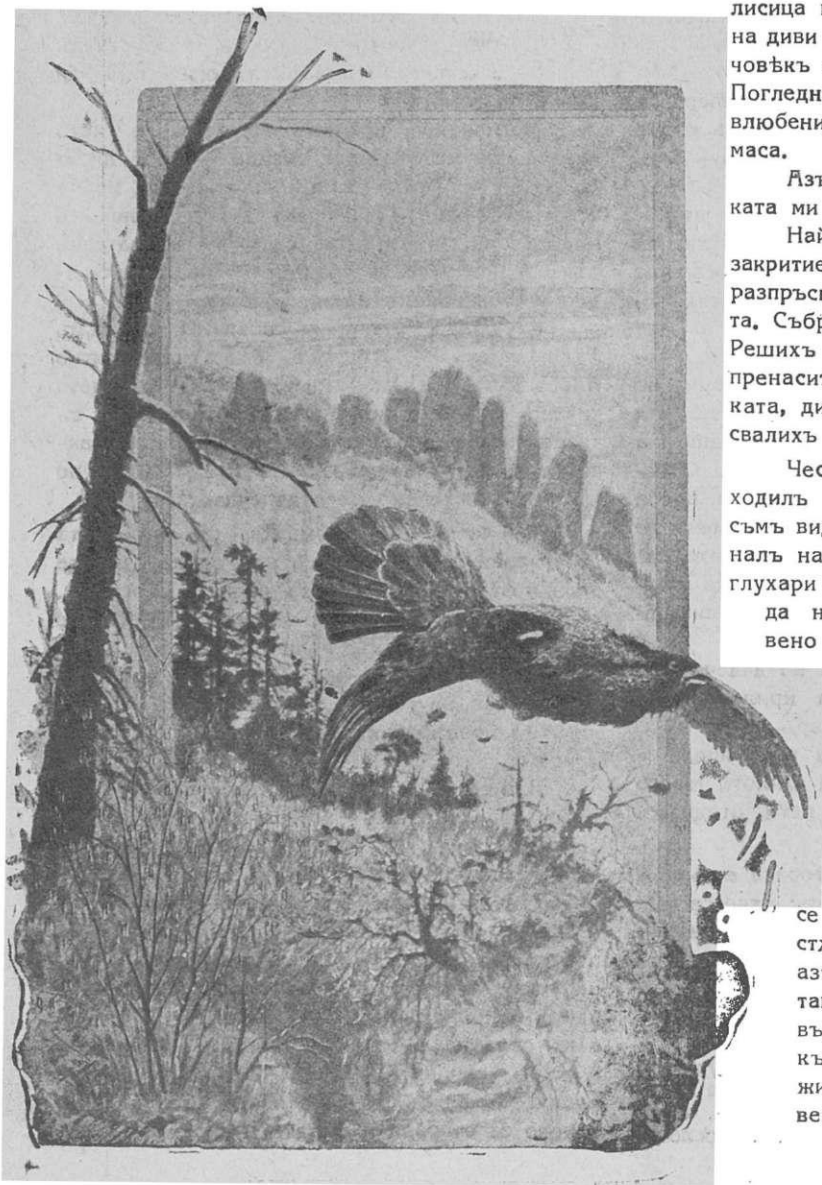
Азъ стреляхъ безъ пропускъ Шапката ми се напълни съ изстреляни гилзи.

Най сетне азъ излѣзохъ изъ задъ закритието си, тѣй като глухаритѣ се разпрѣснаха и пѣха навредъ изъ гората. Събрахъ своя ловъ—всичко 18 пѣтли. Решихъ да завърша лова, тѣй като бѣхъ пренаситенъ. Връщайки се къмъ полянката, дигнахъ още единъ глухаръ и го свалихъ на 100 крачки.

Често следъ този ловъ азъ съмъ ходилъ за глухари, много свадбища съмъ видѣлъ, но никога не съмъ срѣщналъ на едно мѣсто такава маса отъ глухари и никога не съмъ ималъ случай да наблюдавамъ подобно необикновено свадбище.

Това бѣ преди 20 години, но, убеденъ съмъ, че и сега това свадбище сжществува въ своята девствена красота, защото въ онзи девственъ сѣверенъ пустинакъ никой не отива на ловъ за глухари.

Макаръ че голкова години сж се изминали, всѣки пѣтъ когато настѣпи съ своята сила пролѣтъта, азъ си спомнямъ за този ловъ съ такава живостъ, като че съмъ го вършилъ преди нѣколко дни. Такавъ ловъ, поне еднажъ презъ живота пожелавамъ на всѣки ловець.

Застрашителни данни за изчезването на дивеча.

Износът на кожата от дивеч през календарната 1927 год. е бил 63,784 кг. на стойност 38,470,340 лева, а през 1926/1927 год. — 64,638 кг. на стойност 38,893,221 л. (Подробности вижъ таблицата тукъ напечатана на друго мѣсто — на корицата).

Отъ редъ години насамъ се установи, че износа на кожата, а по редъ съ това и избиването (унищожението) на дивеча сж съ тенденция къмъ увеличение. До това заключение ни навеждатъ наблюденията, изразени въ цифровитъ данни. Презъ единъ периодъ отъ 30 години време, а именно — презъ 1890 — 1919 год., срѣдниятъ годишенъ износъ е билъ крѣгло 25,700 кг. Сжщото количество — 25,076 отбелязва и 1920 год. Презъ петилѣтието 1920—1924 год. обаче той е достигналъ до 46,095 кг.; презъ 1922—1926 — 51,560 кг., а презъ ловната 1925—1926 и то само за 11 месеца 58,450 кг. Отъ това съ по вече отъ 100% увеличение износа за ловната 1925—1926 год. наспроти срѣдно изнесеното годишно количество презъ тридесетъ годишния периодъ, ние недвусмислено на времето ¹⁾ казахме: „Ловната 1926 — 1927 год. ще приключи съ единъ плусъ отъ гледище на търговския ни балансъ, а съ по-голямъ минусъ отъ гледище на ловното стопанство“.

¹⁾ Вижъ „Ловна Просвѣта“ год. III, брой 2, страница 40—41.

Окончателнитъ днесъ данни, подробно изложение въ таблицата за видоветъ кожи по месеци на износа презъ 1927 година, потвърждаватъ нашето предположение.

Взето въ частностъ само унищоженото количество зайци презъ ловната 1926 — 1927 год. — 878,796 броя,²⁾ наспроти срѣдно годишно убиванитъ презъ 30 годишния периодъ — 350,000 броя,²⁾ показва най-релефно, докъде ще стигнемъ, щомъ като за запазването, респективно за увеличение производството на тоя видъ дивечъ, стоимъ безучастни въ мѣрkitъ за рационалното му стопанисване. Сжщото заключение се отнася и за другитъ видове дивечъ, а особено за ония, кожата на които сж по-скѣпоценни и сж предметъ на международната обмѣна, като тия отъ златки, бѣлки, видри, диви котки и пр. Споредъ списанието на дружеството на митнишкитъ чиновници, год. XI, кн. 7, 1928 год., само презъ Софийската митница за времето отъ 11 до 29 февруарий т. г. сж били изнесени 294⁸⁰⁰ кг. кожи отъ катерици, които се равняватъ на около 10,604 броя.

М. Хр.

²⁾ Въ това количество влизатъ зайцитъ, кожата на които сж изнесени за странство и ония, останали за мѣстна консумация. Срѣдно въ 1 кг. е взето, че влизатъ 9 броя кожи.

Какъ ловцитъ живеятъ и работятъ.

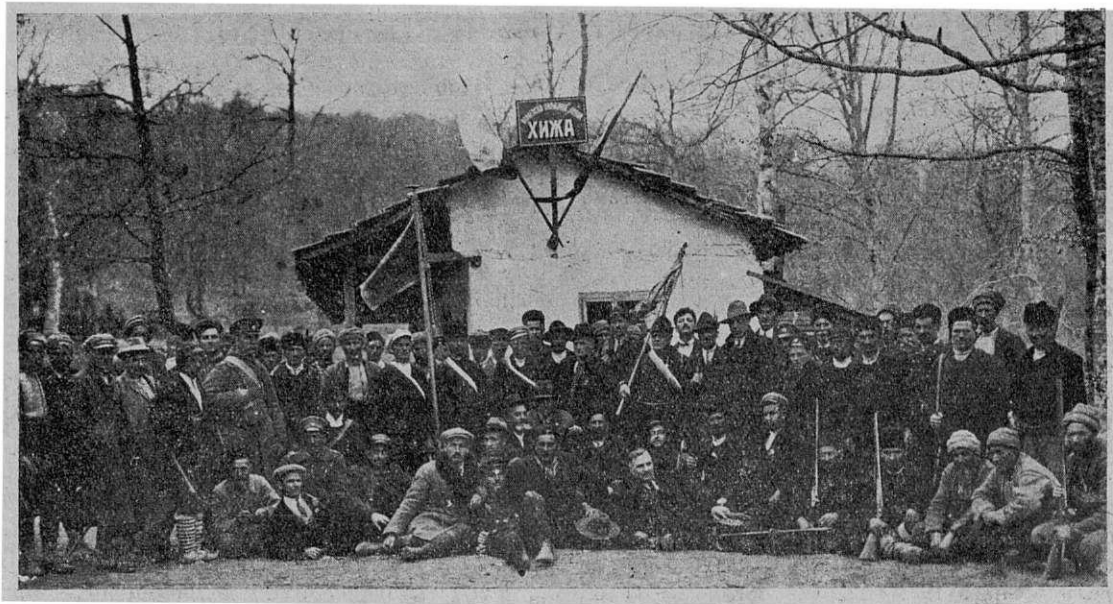
Едно задушевно тържество по случай освещаване ловния развѣдникъ на Варненската Ловна управа

Председателя на Варненското Ловно дружество г. Н. Холевичъ е изпратилъ до нашия Редакторъ следното писмо, което ние публикуваме вмѣсто описание на тържеството:

„На 7 априлъ отъ Варна трѣгнахме за Доленъ-Чифликъ не по-вече отъ 30 души, заедно съ женитъ. На Синделъ нито единъ ловецъ отъ Провадия; това ме малко смути, но за кратко време. Намѣрихъ въ Синделъ вагона на министра г. Славейко Василевъ, съ когото пѣтуваше министъра, нар. пр. Ради Василевъ и Директора на Тр. повинностъ. Поканиха ме при тѣхъ, поговорихме доста за развѣдника и азъ отъ своя страна ги поканихъ да присѣдствуватъ при откриването му. Министра благодариха много, но ми каза, че не ще може

да дойде, понеже му предстои много работа, а въ 5 часа вечерята, ще трѣбва да бѣде съ автомобила въ Варна.

На гара Доленъ Чифликъ сварихме строе-ни трудовацитъ, ловцитъ, столарското училище и маса народъ. М-ръ Славейко Василевъ поздрави всички, а съ ловцитъ се рѣжува по отдѣлно. За ловцитъ и населението имаше приготвено специално влакче, за да ни откара до рампата. — Качихме се, не зная, но ми се струваше, че бѣхме най-малко 700—800 души. Отдалечъ виждахме пѣтя „Маринъ-Тепе“, осеянъ съ хора и коли. — На „Маринъ-Тепе“ пристигнахме къмъ 12 часа, дето намѣрихме хижата окрасена съ знамена, надъ които стои единъ хубавъ надписъ „Варненска Окрѣжна Ловна Хижа“. Еленитъ бѣха донесени съ кафезитъ и поставени въ оградата. Въ 12 часа, Долно-чифлишкия свещеникъ направи молебень и осветихме хижата и развѣдника. Следъ това Рандевъ, домакина, делегиранъ специал-

Ловците от Черноморската Ловна област по случай освещаването на Ловния развждник,

но от стопанството, поздрави ловците с придобивката им, като се снабдиха с ловна хижа и развждник, свърза празника „Благовещение“ с благата вест, която ще се разнася за създаването на първия ловен развждник, и пожела от името на „Тича“ преуспевание на наченатото дѣло. След това говорих аз за значението на лова, ловното стопанство и специално за развждника. Благодарих на всички, а най-вече на Н. В. Царя, за съдействието, което ни се указа за постигане мечтата на ловците: създаване на ловния развждник. Поисках всички присъстващи, да си дадем дума, че ще пазим от изтрѣ-

„ура“ придружено с „Шуми-Марица“, от македонската музика, която случайно бѣше с нас, за да даде вечерта въ Долен Чифлик, вечеринка.

След това, присъстващите надъ 1000 души, влѣзохме въ развждника и пустнахме от клетките най-напредъ мжжаря, който следъ излизането направи нѣколко голѣми скока, спрѣ се и ходомъ, съ вирната глава, която въртеше на всички страни, спирайки се за моментъ. Това бѣше непостижима красота. Въ това време се пустнаха и останалите женски и мжжки елени, които набързо избѣгаха отъ погледа на публиката въ го-

Входа на ловния развждник на Черноморските ловци.

бление полезния дивечъ и специално за елените и сърните, да ги пазимъ като очитѣ си. Това се посрещна съ възторжено, несъмнено

рата, дето и мжжаря отиде, и следъ малко се показаха всички елени водени отъ мжжаря и любопитно наблюдаваха хората,

Всички излязохме от развждника и се отправихме прѣдъ хижата за обѣдъ.

Подъ входа на развждника поставихме една хубава табла съ две еленови глави съ надписъ „Варненски Окржженъ Ловенъ Развждникъ“, тоже украсена съ български знамена. Входа съ надписа представлява хубава картина.

На обѣдъ се образува обща трапеза съ храната донесена отъ присъстващите и отъ сладка трудовашка чорба, каквато имаше въ изобилие за всички.

Държаха се много тостове и се изказаха много пожелания. Презъ всичкото време свири музиката, а следъ обѣдъ се устройва хора и танци до 5 часа вечерята, когато трѣбваше да тръгнемъ, за да не пропуснемъ специалния влакъ, който трѣбваше да ни откара до Синделъ. Напущайки развждника видимо всички съжеляваха, че се отдѣлятъ отъ това хубаво мѣсто.

Забравихъ да ти кажа, че денътъ „Благовещение“, обявихме за празникъ на развждника, когато ежегодно ще се устройватъ тържества.

Отъ малкото описание, вървамъ да добиешъ впечатление какво хубаво тържество искарахме“.

Освещаване знамето на Луковитското ловно д-во

За 22 априлъ бѣ опредѣлено да стане освещаването на знамето на д-вото. За целта бѣха поканени Н. В. Царя, министритѣ, членоветъ на Управ, съветъ на Ловната организация, видни дейци на ловното дѣло и почти всички близки ловни д-ства. Съ каква ревност луковитскитѣ ловци се приготвяха да се отсрамятъ предъ гоститѣ, които щѣха да направятъ честъ на д-вото ни, да присѣстватъ на това скромно тържество. И за голѣмо нещастие на българския народъ, въ навечерието на деня на Свѣтлитѣ Христови празници дойдоха страшнитѣ опустошения направени отъ земетръса. При това положение бѣхме поставени въ невъзможност да отложимъ освещаването, но н-то реши разнитѣ веселия и тържества предвидени въ програмата да се изоставятъ предъ всенародния трауръ и сумата отъ 5000 лв., която щеше да бѣде изразходвана за тази целъ, да се изпрати въ централния комитетъ въ помощъ на пострадалитѣ. Още на 21 априлъ почна да вали дъждъ,

който продължи презъ цѣлия денъ на 22 тогочагато трѣбваше да се освети знамето, но ловната дисциплина показа, че и при най-лошото време ловеца е на своя постъ. Рано сутринта на опредѣления пунктъ въ пълно ловно снаряжение се явиха 180 ловци. При отличенъ редъ и въ строй се отправиха за църквата, дето стана освещаване на знамето.

При предаването знамето на знаменосеца, протоерей Иванъ Антоновъ каза прочувствено слово, следъ което председателя Черневъ държа кратка речъ за значението на знамето и дѣлото на ловцитѣ. Подъ стройнитѣ звуци на музиката се направи изъ града една величествена манифестация, въпреки дъжда, който мокреше стройнитѣ фигури на ловцитѣ. Направи отлично впечатление на гражданитѣ група ловци, облечени съ ловната униформа. Въ 12 часа на обѣдъ въ читалищния салонъ се сервира другарска трапеза отъ 200 куверта. Първа на здравица се напи за първия ловецъ, Н. В. Царя, отъ председателя Черневъ, думитѣ на когото се съпроводиха съ нескончаемо ура. Прочете се телеграмата на Н. В. Царя, която гласеше: „Съжалявамъ, че важни държавни работи при постигналото отечеството ни нещастие не позволяватъ да се отзова на любезната покана, за което изказвамъ на Луковитскитѣ сдружени ловци сърдечната си благодарностъ.“

Царьтъ“

Прочитането ѝ се посрещна съ възторжени овации. Прочетоха се поздравителни телеграми отъ ловнитѣ д-ства: „Варна, София и Тетевенъ, Генералъ Кацаровъ, М. Хрусановъ, И. Сокачевъ, Алекси Петровъ, Х. Таневъ и пр.

По време на обѣда по предложение на председателя, за голѣми заслуги бѣха провъзгласени: за почетенъ членъ Иванъ Н. Боцовъ, първия при основаването председател на д-вото и за почтенъ председател Иванъ Г. Топаловъ, дългогодишенъ председател на д-вото. И на двамата се направиха възторжени овации отъ страна на ловцитѣ. При тиха и скромна обстановка се завърши това тържество. За забелѣзване е, че отъ страна на управителния съветъ на ловната организация, нито присѣтствува нѣкой, нито пъкъ поздравления се получиха. Д-вото благодари на всички д-ва и лица, които имаха добрина да поздравятъ д-вото по случай освещаването на знамето му.

Хр. Черневъ

Добри стрелци. Въ Владимировската губерния — Русия, петъ души ловци стреляли 35 пкти по единъ и сжи вълкъ. Накрай единъ отъ ловцитъ приближилъ къмъ ранения вълкъ и му стрелялъ „отъ упоръ“ следъ което... вълкътъ се хвърлил върху ловеца, изхапалъ краката и едната му ръка до толкова, че трѣбвало да се изпрати на лѣчение въ Московската болница.

Човѣкъ изпада въ недоумение на кого да се удивлява: на ловцитъ или на вълка?

Факултетъ по ловознание. Отъ идущата учебна година въ Института по практична зоология въ Москва ще се открие специаленъ факултетъ за подготовка на специалисти лововеди. Въ Русия по настоящемъ се счита, че е извънредно необходимо да се създаде кадъръ отъ такива лововеди, за да се постигне правилно и целесъобразно стопанисване на дивечовото богатство. Разчита се на широката и дейна подкрепа, както на общественото мнение, така и на различни официални учреждения и организации.

Предполага се, че факултета по Ловознание ще обеме четири години занятия, като четвъртата година се посвети на специализация и практически занятия. За деканъ на факултета е посоченъ професоръ Допелмайеръ.

Распоредба за запазване рибното богатство въ страната.

Министерството на Земледелието, Инспекторатъ по рибарството, е издало следното окръжно до казанлъшкия данъченъ н-къ съ копие до околийскитъ н-ци и лесничейтъ:

Известно Ви е, господине Началнико, че рибата по р. Тунджа и притоцитъ ѝ е на изчезване.

Причинитъ за това сж много, напимѣръ: рибата се излавя съ всички законни и незаконни средства; трови се; избива се съ бомби и пр. Тя нѣма защита отъ никого — нашитъ хора мислятъ, че това е природенъ даръ, отъ който всѣки и всѣкога може да се ползува съ срѣдства, каквито му попаднатъ. Особено намаление на рибата се забелѣзва по

р. Тунджа и нейнитъ притоци въ Казанлъшка околия. Това намаление се дължи, освенъ на изброенитъ по-горе причини, но и на обстоятелството, че презъ месецитъ май и юний, когато рибата си хвърля хайвера и се излюпватъ малкитъ рибки, въ това време водата се много замърсява отъ розоварницитъ, които изпускатъ врѣлата каша направо въ водата. По-рано, въ миналитъ години, когато розоваренето ставаше въ малки казани и на страна отъ водата, тази пакостъ за рибата нѣмаше, сега, обаче, когато сж построени много голѣми розоварници съ голѣми казани и то все покрай рѣкитъ, кждето изпускатъ направо врѣлата каша, тровенето на що годе запазената риба е на лице.

Горното като Ви се съобщава, умолявате се, господине Началнико, чрезъ господина околийския началникъ, официално да поканите всички розоварители въ околията Ви, които тая година ще инсталиратъ голѣми казани за варене на розово масло, да направятъ трапове, кждето врѣлата каша да отвеждатъ и не изпускатъ въ рѣкитъ. Това, казанитъ стопани трѣбва да сторатъ по силата на чл. 83 отъ закона за риболовството.

За Министръ, главенъ съкретаръ:

(п.) Симовъ

За Началникъ на отдѣлението:

(п.) Гр. Ив. Грозевъ

Месецъ на борба съ браконеритъ е билъ уреденъ въ Харьковска губерния (Русия) съ блестящи резултати. Въ тази борба сж взели участие всички съюзени ловци при пълно съдействие на мѣстнитъ власти.

Конкурсъ за най-много убити вълци презъ зимнитъ месеци е обявилъ Централния ловенъ съюзъ въ Русия между разнитъ ловни дружества. Първа награда се пада на Троицкия окръгъ (Уралъ) за убити 225 вълци, а втора — на дружеството „Московски ловецъ“ за избити презъ зимата 101 вълци.

Никола Георгиевъ — София ул. VI Белизмена № 12 (кв. Булина ливада) продава на много достъпна цена чистокръвно, 2 годишно женско гонче порода „Баракъ“. Обърнете се къмъ посочения адресъ,

Износъ на кожи отъ дивечъ.

1927 год. М е с е ц ъ	о т ъ					
	З а й ц и		Л и с и ц и		Другъ дивечъ	
	кгр.	стойность	кгр.	стойность	кгр.	стойность
януарий	17	4,338	436	399,753	411	644,679
февруарий	8,432	2,096,104	720	674,615	1434	6,320,159
мартъ	25,692	7,144,851	2609	2,428,515	4457	9,327,152
априль	10,307	3,302,991	886	830,957	1678	1,888,794
май	15	4,333	728	683,683	243	653,534
юний	3,616	931,074	150	136,436	1031	340,770
юлий	80	25,625	157	145,273	295	203,839
августъ	—	—	91	85,701	1	545
септемврий	—	—	2	1,860	5	37,125
октомврий	116	41,951	56	55,320	65	18,790
ноемврий	—	—	—	—	9	11,924
декемврий	18	6,472	10	9,378	17	13,799
Всичко	48,293	13,557,739	5845	5,451,491	9646	19,461,110
Презъ ловната 1926 — 1927 година						
1926 год.						
юлий	—	—	18	15,714	103	64,329
августъ	520	125,145	352	321,294	1	215
септемврий	—	—	394	368,185	47	12,000
октомврий	220	42,137	2	1,560	—	—
ноемврий	—	—	89	83,127	—	—
декемврий	3	616	9	11,000	18	35,160
Всичко	743	167,898	864	800,881	169	111,704
1927 год.						
Отъ 1/1 до 30 VI	48,079	13,483,691	5529	5,153,959	9254	19,175,088
А всичко презъ ловната 1926 1927	48,822	13,651,589	6393	5,954,840	9423	19,286,792

Ловенъ смѣхъ и веселие.

Най-приятното четиво за ловцитѣ е
СБОРНИКА

„Ловни вечеринки и забави“

Подъ редакцията на
АЛЕНЪ МАКЪ

ЦЕНА 25 ЛЕВА

Доставя се отъ Редакцията на сп. „Ловна
просвѣта“ ул. „Узунджовска“ № 9
София.

ДО ГОСПОДИНЪ

Иванъ Д. Чебаровъ
Флота

улица..... №.....

Варна
гр. (село).....

околия.....

ПРОДАВАТЪ СЕ ПАРЦЕЛИ НА СЛАТИНСКОТО ШОСЕ

при ж.-п. линия, между Ветеринарния факултетъ и Слатинския редутъ.

Мѣстото е високо, равно, гарантирано отъ наводнения и безопасно отъ землетре-
сение. НА ЛОВЦИ СЪ УЛЕСНЕНИЯ. Споразумѣние ежедневно, следъ 6 часа подиръ
обѣдъ, въ кръчмата „Нова Слатина“, на сжщото мѣсто.

Печатница „Радикалъ“, ул. „Витошка“ № 28 — София. Телефонъ 3053.